

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra psychologie a patopsychologie

Bakalářská práce

Soňa Hašpicová

Osobnost a agresivita

Olomouc 2015

Vedoucí práce: Mgr. Lucie Křeménková, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Osobnost a agresivita vypracovala samostatně a užila jsem odborných pramenů, které uvádím v seznamu použité literatury.

V Olomouci dne 23. 04. 2015

Soňa Hašpíková

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Mgr. Lucii Křeménkové, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce, za poskytování cenných rad a materiálových podkladů, za ochotu a vstřícnost. Dále bych chtěla poděkovat své rodině a přátelům za jejich trpělivost, podporu a pomoc při psaní práce.

ABSTRAKT

Bakalářská práce je zaměřena na osobnost a agresivitu. Definuje základní pojmy, jako je osobnost a agresivita, ale také přibližuje koncepce jednotlivých autorů, temperament a diagnostiku. Jednotlivé formy agrese, její příčiny a projevy nám agresivitu vykazují jako sociálně patologický jev. Práce dále analyzuje profese spjaté s agresivitou a využívá přitom dotazníky a testy určené na měření agresivity a osobnosti. Na základě výzkumného vzorku nabízí výsledky, které ukazují míru agresivity a osobnostní charakteristiky u ozbrojených složek v České republice.

Klíčová slova: osobnost, koncepce, temperament, agresivita.

ABSTRACT

This bachelor project is focused on personality and aggressiveness. It defines basic terms such as personality and aggressiveness but it approaches the concepts of various authors, temperament and diagnostics as well. Each form of aggression, its cause and display show aggressiveness as a pathological phenomenon in the society. The thesis analyse professions connected with aggressive behaviour, questionnaires and tests for its measurement. Thanks to the tested sample the project gives us results which show the aggressiveness level amongst members of armed forces in the Czech Republic.

Keywords: personality, concept, temperament, aggressiveness.

OBSAH

ÚVOD	7
I TEORETICKÁ ČÁST	8
1 OSOBNOST	9
1.1 CHARAKTERISTIKA OSOBNOSTI.....	9
1.2 TEORIE OSOBNOSTI	10
1.2.1 Freudova koncepce	10
1.2.2 Koncepce Cattella	11
1.2.3 Koncepce Eysencka	11
1.3 TEMPERAMENT	12
1.4 PSYCHOLOGICKÉ SMĚRY SPJATÉ S TEORIÍ OSOBNOSTI.....	13
1.5 BIOLOGICKÉ POTŘEBY	15
1.6 DIAGNOSTIKA OSOBNOSTI	16
1.6.1 NEO PIR test.....	16
1.6.2 Cattellův model faktorů osobnosti	17
2 AGRESIVITA	18
2.1 VYMEZENÍ AGRESIVITY	18
2.2 DRUHY A FORMY AGRESIVITY	19
2.3 SOUVISEJÍCÍ POJMY	20
2.4 AGRESIVITA JAKO SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝ JEV	21
2.5 PŘÍČINY AGRESIVITY	22
2.6 PROJEVY AGRESIVITY	23
2.7 PROFESE SPJATÉ S AGRESIVITOU	23
2.8 METODY MĚŘENÍ AGRESIVITY	24
2.8.1 Inventář B-D-I.....	24
II PRAKTICKÁ ČÁST	26
3 VÝZKUMNÉ CÍLE	27
3.1 DÍLČÍ CÍLE.....	27
3.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	28
4 VÝZKUMNÝ SOUBOR.....	29
4.1 ABSOLUTNÍ A RELATIVNÍ ČETNOSTI DEMOGRAFICKÝCH DAT	30
4.1.1 Četnosti u AČR.....	30
4.1.2 Četnosti u PČR.....	31
5 VÝZKUMNÉ METODY	32
5.1 INVENTÁŘ B-D-I.....	33
5.2 NEO PIR TEST	34
6 VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	35
6.1 VYHODNOCENÍ DAT Z B-D-I	35
6.1.1 Výzkumná otázka č. 1	35
6.1.2 Výzkumná otázka č. 2	37

6.2	VYHODNOCENÍ DAT NEO PIR	39
6.2.1	Výzkumná otázka č. 3	39
6.2.2	Výzkumná otázka č. 4	41
6.3	POROVNÁNÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMNÝCH OTÁZEK	42
6.3.1	Výzkumná otázka č. 5	43
DISKUZE		45
ZÁVĚR		47
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY		49
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK		52
SEZNAM GRAFŮ		53
SEZNAM TABULEK		54
SEZNAM PŘÍLOH		55

ÚVOD

Pro svou bakalářskou práci jsem si zvolila téma Osobnost a agresivita. Toto téma jsem si zvolila jednak proto, že osobnost člověka je pro druhého výzvou a s agresivitou se setkáváme téměř v každodenním životě. Nacházíme se v době, kdy se slovo agresivita objevuje v naší společnosti čím dál častěji. S agresivitou se nesetkáváme pouze u dospělých jedinců nebo starých osob, ale jsou to osoby čím dál mladší a výjimku netvoří ani malé děti v předškolním věku. Agresivita tak narušuje osobnost, ale také zasahuje do veškerého společenského života.

Bakalářskou práci jsem rozdělila na dvě části - teoretickou a praktickou. Cílem teoretické části je poznání osobnosti a agresivity u lidského jedince. Začátek bakalářské práce nás seznámí s pojmem osobnost, s charakteristikou osobnosti jednotlivých autorů, ale také ukáže i pohled na teorie osobnosti a jednotlivé koncepce. V každém psychologickém směru je dán popis osobnosti a chování jedinců v určité době a my tak můžeme v naší bakalářské práci uvést pojem temperament a biologické potřeby. Charakteristické črty v chování lidských jedinců v naší společnosti se dají diagnostikovat a posléze i vyhodnotit, proto se diagnostikou osobnost podrobněji zabýváme v poslední části první kapitoly. Druhá kapitola v teoretické části se zabývá agresivitou. Zde se objevuje nejen její vymezení, ale také i její druhy a formy. Souvisejícím pojmům jako je agrese, hněv a zlost, ale také vztek a frustrace, jsou zde taky zmíněny. V bakalářské práci se také zabývám agresivitou jako se sociálně patologickým jevem a snažím se objasnit příčiny a ukázat na projevy agresivity. Profese, které mohou být spjaty s agresivitou, a také to, který dotazník lze použít na její měření, nám uzavírá teoretickou část.

Cílem praktické části je popsat, jak agresivita působí na příslušníky ozbrojených složek v České republice. Hlavním cílem práce tedy je analyzovat osobnost a agresivní projevy u ozbrojených složek AČR a AČR. Pro tento výzkum bylo použito dotazníků B-D-I a NEO PIR. Dotazníky byly anonymní, aby bylo možné co nejlépe dosáhnout pravdivých odpovědí.

I TEORETICKÁ ČÁST

1 OSOBNOST

První kapitola pojednává o tématu osobnosti a jejich charakteristikách, přičemž budou představeny definice osobnosti a také charakteristika a její členění.

Každý jedinec je specifickou osobností, která je utvářena v sociálních skupinách. V raném dětství hraje v utváření osobnosti nezastupitelnou roli rodina, zejména ta nukleární, jako primární sociální skupina jedince. Toto sociální prostředí pomáhá utvářet osobnost jedince. Dítě se zde setkává se svými elementárními vzory, identifikuje se s nimi, poznává společenské hodnoty a zaujímá sociální postoje.

Průcha, Walterová, a Mareš (2003, s. 143.) uvádějí, že osobnost je „*v psychologickém pojetí každý člověk s jedinečnou strukturou svých psychických vlastností a dispozic. Existuje velká řada psychologických teorií a modelů osobnosti (viz Drapela, 1997) vysvětlujících jejich strukturu, projevy v chování člověka, její rozvoj v ontogenezi a její individuální odlišnost*“.

1.1 Charakteristika osobnosti

Jak už napovídá název, tato část práce bude zaměřena na aspekty osobnosti. Osobnost lze chápat z mnoha různých perspektiv a pohledů. Jednotliví představitelé psychologie osobnosti vymezují osobnost dle mnoha různých odlišných kritérií.

Říčan (2007) definuje osobnost jako psychickou vlastnost jedince, která je spojena v určitý celek a je pro člověka příznačná a typická. Oproti tomu Vágnerová (2005) charakterizuje osobnost jako relativně stabilní systém, který vzájemně propojuje somatické a psychické funkce. Ty determinují prožívání, uvažování a chování jedince, a z toho vyplývá jeho vztah k prostředí.

Podle Roussela (1994, s. 209) je osobnost „*ztvárněný a ztvárňující soubor povahových rysů, odlišujících ho od ostatních*“. Dle Boroše (2002) osobnost lidského jedince spočívá v souhrnu jeho vnitřních rysů, ale také v jeho zvláštностech, přes které se dokážou přenést vlivy, které působí zvenčí.

Nakonečný (1995) uvádí, že pojem osobnost se může vyskytovat v různých výrazech lidové řeči, ale ve vědách historických se pod pojmem osobnost rozumí jedinec vynikající či významný. Osobnost v psychologii prezentuje nutnost studovat osobní život jako celek, nikoli pouze jako soubor jednotlivých funkcí (jako vnímání, cítění, myšlení a chtění).

„Osobnost představuje souhrn, souvislost či propojení charakteru, temperamentu, schopností a také konstituční vlastnosti člověka“ (Cakirpaloglu, 2012, s. 16).

Smékal (2004) popisuje, že osobností se stává člověk především tím, jak dokáže kontrolovat své vědomí a svou činnost a dokáže odpovědně a ohleduplně řešit úkoly svého života. Člověk je osobností tehdy, když je autorem svých činů, když zodpovědně stojí za tím, co dělá, a jedná se svým svědomím i s důsledky svých činů.

Hall (1997) tvrdí, že osobnost popisuje určitou nejvýraznější charakteristiku jedince. Je tedy definována charakteristickým dojmem, který tato osoba u druhých vyvolává. Týká se jeho sociálních schopností, charizmatických vlastností apod. Každý teoretik chápe termín osobnost jako reakce druhých lidí. V podstatě mluví o tom, že jakákoli osoba je či není přitažlivá, zajímavá, milá – stručně řečeno, je to jedinec, s kým chceme nebo nechceme být.

1.2 Teorie osobnosti

V této části bude pojednáno o vybraných koncepcích teorií osobnosti, které považujeme v rámci této práce za podstatné. Konkrétně se jedná o Freudovu koncepci a koncepci Cattella a Eynsencska.

Nakonečný (1995) uvádí, že teorie osobnosti jsou pokusem o popis a vysvětlení toho, jak funguje lidský duševní život jako celek ve spojitosti se svou biologickou determinací na jedné straně a společensko – kulturní determinací na straně druhé. Vystupují z různých teoretických zásad a metodologických pozic, a jsou proto značně nejednotné.

Balcar (1991) uvádí, že teorie osobnosti je soustavné a opodstatněné vysvětlování jevů v tomto oboru zkoumaných. Mají dvojí úlohu, a to uspořádat již získané poznatky do logické stavby vztahů a vést svým bádáním či praxí smysluplný směr za hranice už poznaného.

1.2.1 Freudova koncepce

Jak uvádí Cakirpaloglu (2012), Freudova koncepce osobnosti se opírá o tři vzájemně se doplňující a současně konfrontující subsystémy:

1. **Id** – nejstarší a nejprimitivnější aspekt osobnosti, jejímž vnitřkem jsou vrozené reflexy, pudy, primární psychické procesy a též vytěsněná emoční traumata. Id se v podstatě řídí principem slasti.

2. **Ego** – centrální, uvědomělá, řídící složka osobnosti, která zprostředkovává vztahy mezi Id, Superegem a vnější realitou. Ego vyhledává racionální východiska, kterými lze uspokojit pudové Id v harmonii s normami společnosti a mravními požadavky Superega. Nejdůležitější zásadou působení Ega je zásada skutečnosti.
3. **Superego** – dle Freuda jediný ze tří subsystémů osobnosti, rovněž psychický útvar sebehodnocení (sebepojetí), rodičovských zákazů či příkazů (svědomí) a ctností (Ideální Já). Moralismus Superega vzniká ze snahy dosáhnout dokonalosti.

1.2.2 Koncepce Cattella

Struktura vědeckého typu je mířena úsilím odhalit jeho základní rysy osobnosti, vytvořit jeho teorii rysů osobnosti na podkladu statistické analýzy objektivních behaviorálních dat. Neorientuje se na klinické odezvy či intuitivní názory na povahu jedince. Staví na seriózních výzkumných metodách s využitím faktorové analýzy (Mikšík, 2007).

Drapela (2003) vysvětluje sílu Cattella v jeho nesporné schopnosti dospět k empiricky podložené analýze složek osobnosti. Jeho teorie je založena na rysech a faktorech, což jsou dva základní pojmy. Povaha osobnosti, interpretace chování a individuální měření jsou podrobnějším rozvedením rysové a faktorové soustavy. Cattella třídí rysy na jedinečné a společné, povrchové a pramenné, konstituční a prostředím utvářené, schopnostní a temperamentové a dynamické.

1.2.3 Koncepce Eysencka

Říčan (2005) ve své publikaci uvádí, že Eysenck je vnímán jako jeden z nejplodnějších odborníků v psychologii osobnosti. Eysenck dospěl pomocí faktorové analýzy dotazníků a posuzovacích škál ke třem základním faktorům typologie osobnosti, které lze považovat za neurčité superfaktory:

- **Faktor č. 1:** člověk extrovert - přátelský, družný, stabilní, vyskytuje se rád ve společnosti, má rád legraci, je bezstarostný, optimistický, veselý. Často riskuje, je impulsivní, vždy má pohotově odpověď a má sklony být agresivní.
- **Faktor č. 2:** člověk introvert - tichý, uzavírá se do sebe, má sklon k plánování dopředu, má rád v životě určitý řád. Je spolehlivý, klade velký důraz na etické normy a je poněkud pesimistický. Vyznačuje se také labilitou.

- **Faktor č. 3:** člověk neurotik - neklidný, chybí mu sebedůvěra, mívá poruchy spánku a noční děsy, snadno se podráždí, snadno omdlí, znervózňují ho tunely a výtahy, trpí závratěmi.

1.3 Temperament

Smékal (2002) popisuje temperament jako slovo, které pramení z latinského „temperare“, což vyznačuje význam míchat, namíchat v poměru.

Rysy temperamentu do čtyř základních složek rozlišili dva antičtí lékaři Hippokrates a Galénos. Za příčiny určitých rozdílů, považovali vzájemné poměry tělesných tekutin (žlutá žluč, černá žluč, krev a hlen). Rozdělení čtyř typů temperamentů dle Hippokrata a Galéna:

- lehkomyšlný sangvinik;
- těžkokrevný melancholik;
- horkokrevný cholerik;
- chladnokrevný flegmatik (Kern, 2000).

Jak už napovídá název kapitoly, následuje popis vybraných teorií temperamentu, které považuji za důležité.

a) Teorie Hippokratova

Lékař Hippokrates (460 – 370 př. n. l.) jako první vymezil základní teorii temperamentu a postuloval, že v každém těle převládá jedna ze základních tělesných tekutin: krev, hlen, žlutá a černá žluč. Dominující šťáva stanovuje tělesnou a duševní kondici člověka, jeho zdraví, emoční procesy a základní duševní náladu. Převládající tekutina později určuje typ temperamentu. Hippokratova kategoriální soustava čtyř temperamentových typů představuje: krev – sangvinik, hlen – flegmatik, žluč – cholerik, černá žluč – melancholik. Ke každému typu temperamentu rozpoznal specifické emoční ladění, prožívání a projev (Cakirpaloglu 2012).

b) Teorie Eysencka

Teorie Eysencka uvádí, že temperament je veškerá osobnost bez kognitivní složky. Radíme zde jeho tři základní faktorové složky – introverze/ extroverze, neuroticismus a psychoticismus. Jeho teorii bylo možné propojit s typologií Hippokrata (Kučera, 2013).

c) Teorie Sheldona

Teorie Sheldona se řadí mezi novější teorie, přičemž Dědina a Odcházal (2007, s. 39) ve své publikaci poukazují na Sheldona, který tvrdí, že „*temperament je spojen s tělesnou konstitucí každého člověka*“. Sheldon rozlišuje tři základní typy osobnosti:

- **Ektomorfní** = umělecky a intelektuálně zaměřeni lidé, štíhlí, choulostiví, jemní, introverti a opatrní.
- **Mezomorfní** = lidé silní, asertivní, odvážní, energetičtí a lidé s výraznou muskulaturou.
- **Endomorfní** = druzní, bezproblémoví, uvážliví a lidé s nadváhou (Dědina a Odcházal, 2007).

d) Teorie Kretschmerova

Kretschmer upoutal myšlenkou, že temperamentové vlastnosti a nejdůležitější psychické poruchy závisí na stavbě těla. Rozlišil tři tělesné typy - pyknický, leptosomní a atletický. K Pyknikovi připojil temperament cyklotymní, leptosomovi připojil temperament schizotymní a atletikovi temperament viskózní (Říčan, 2010).

1.4 Psychologické směry spjaté s teorií osobnosti

Většina významných psychologických směrů se nějakým způsobem dotýká studia osobnosti, což je důvodem zařazení této podkapitoly do mé bakalářské práce. V následujícím textu budou některé z nich představeny. Z toho důvodu následuje zevrubný přehled několika psychologických směrů.

a) Humanismus

Kohoutek (2008) ve svém díle publikuje, že humanistická psychologie existovala z podnětu amerického psychologa Abrahama Harolda Maslowa (1908 – 1970), založena roku 1962, v USA. Humanismus se zaměřoval na problematiku motivace. Vyhotovil hierarchický systém lidských potřeb. Humanisté zdůrazňují ojedinělost člověka a jeho schopnost, potencialitu a aktivitu k rozmachu své osobnosti. Doporučují také člověka akceptovat takového jaký je. Pokládají se současně za protagonisty psychoanalýzy třetí generace. Na rozdíl od prvotních psychoanalytiků nemají za svůj hlavní cíl terapii psychických vad a poruch, nýbrž především pomoc normálním lidem, aby si o svoje zdraví pečovali a dále je rozvíjeli.

Do humanismu taky řadíme C. R. Rogerse, jehož přístupy k osobnosti pramení v tom, že pracoval s emocionálně narušenými lidmi, při nichž získával pracovní zkušenosti. Věnoval se lidem, měl zájem speciálně o ty lidi, co potřebovali profesionální pomoc. Oproti Freudovi se však vyznačuje výrazným optimismem. Ze svých zkušeností vyvozuje, že lidské postavy jsou realistické, konstruktivní a orientované na účelový pohyb vpřed. Člověk není tvor, abychom ho tlačili plnou silou proti své vůli i mimo jeho kontrolu, člověk by měl vykazovat aktivní a energickou sílu na své cíle a seberealizaci (Mikšík 2007).

b) Behaviorismus

Balcar (1991) publikuje závěry J. Watsona (1919, 1930), který původně vztahoval individuální zvláštnosti chování člověka výhradně ke zvláštnostem zkušeností, jimž byli různí jedinci ve svém dosavadním životě vystaveni. Zvenčí nepozorovatelného “nitro” organismu bylo suplováno jednak organickými strukturami a ději, v nichž nepředpokládal pramen opodstatněných rozdílů v chování, a jednak hypotetickými spoji mezi objektivně pozorovatelnými podněty a odezvami – zvyky, jejichž smysl a pevnost bylo možno odvodit z chování. Nezbytnost vyložit složitější vztahy mezi situacemi a chováním však zůstala. Terminologické převedení cítění na “emoční chování” a myšlení na “vnitřní řeč” nepostačilo k jejich objasnění. Z tohoto důvodu postupně rozpracoval Watson své pojetí lidského chování tak, že je možno jej chápat jako teoretické pojetí osobnosti vlastního druhu. Podle Balcara (1991) Watson rozlišil v osobnosti dvě roviny:

1. **Vrozená** – fyziologické rysy organismu, jež jsou u všech lidí v podstatě stejné. Podpírá povahu vrozených odezev na zřetelné podněty z prostředí (tj. nepodmíněných reflexů). Jedinec jich má poměrně málo. Příznačné pro ně je, že jsou spjaty s primárními emocemi: strachem, hněvem, sexuální emocí.
2. **Získaná** - v ontogenezi se vyvíjí nové spoje mezi dalšími podněty a vrozenými odezvami a rovněž nové odezvy vznikající skládáním odezev už existujících. Tyto nové složky chování (podmíněné reflexy) prezentují jednak druhové příznačné instinkty (dle Watsona osvojené učení), a jednak individuálně neobvyklé zvyky (vznikající naprosto samočinným spojováním v konsekvenci styku jejich prvků v čase).

c) Fenomenologie

Roussel (1994) fenomenologii jasně vystihuje jako specifickou potřebu se vrátit k věcem tak, abychom dokázali pořádně její podstatu ve smyslu eidetické redukce. Stručně řečeno, jedná se o popisné zkoumání souboru jevů.

d) Logoterapie

V logoterapii hraje velký význam Viktor Frankl – rakouský neurolog, psychiatr a zakladatel logoterapie a existenciální analýzy. Patří mezi osobnosti moderního uvažování o člověku.

Drapela (2011) ve svém díle tvrdí, že logoterapie má kořeny v holismu, existencialismu a fenomenologii. Nese název „vídeňská škola psychoterapie“, jejíž ústřední pojem zní vůle ke smyslu. Zastává teorii osobnosti, jež je na základě holistická s plně integrovanou pojmovou strukturou. Jedinec má morální jednání a rozhoduje se, aniž by byl k morálnímu jednání nějak nucen, v němž hrají roli vrozené pudy.

Základem existenciální analýzy je interpretace lidské existence jako pokusu na odpovídání na otázku po smyslu žití člověka. Vychází z toho, že otázku neklade člověk, nýbrž život sám. Člověk může odpovídat tím, že za vlastní život přijímá odpovědnost. Vlastní odpovědnost člověk plní výhradně svým aktivním a konkrétním počínáním ve světě, poněvadž jeho zodpovědnost platí vždy vůči přítomnému druhému člověku či aktuální situaci. Z tohoto daného přebírání a naplňování zodpovědnosti ve vlastním životě plyne jeho bytí ve světě. Příkladem existenciální analýzy je přivést člověka tam, kde se ze své vlastní uvědomělé zodpovědnosti prodírá k nejvlastnější úlohám a objevuje už ne anonymní, nýbrž právě naopak ojedinělý smysl svého života (Frankl, 1979).

1.5 Biologické potřeby

Je obecně známo, že mezi základní biologické potřeby člověka řadíme potřeby základní složky jako příjem tekutin a potravin, dostatečný spánek. Ovšem u jednotlivců se tyto základní a nejnutnější potřeby mohou lišit. Z toho lze vyvodit, že biologické potřeby ovlivňují složku osobnosti, což má za následek rozdílné projevy chování člověka ve společnosti.

Vystihují nedostatky v biologické dimenzi bytí. Jejich uspokojování je neodvratné pro zachování života. Nedostatky v biologické dimenzi bytí mají cyklický charakter, souvisí

s životním rytmem a jsou uspokojovány většinou pravidelně dle zvyklostí individua. K biologickým potřebám přísluší potřeby vzduchu, tekutin, potravy, udržování konstantní tělesné teploty, vylučování odpadových látek, odpočinek, spánek, bezpečí, sexuální potřeby, mateřská- rodičovská péče, aktivity a být bez bolesti (Plevová, 2011).

Mezi biologické potřeby náleží veškeré potřeby organismu, což shrnuje jejich vrozený původ. Přesto existují biologické potřeby, které člověk bere v sociálním kontaktu. Dejme tomu potřeba nikotinu, alkoholu a další druhy závislosti prezentují motivace, jejichž nenaplnění či odklad způsobuje bouřlivou reakci těla, např. abstinenční syndrom. Tyto potřeby novorozenec nemá ve své genové výbavě, ale sotvaže si je člověk osvojí, iniciují a řídí jeho chování podobně jako většina vrozených, primárních či biologických tendencí (Cakirpaloglu, 2012).

1.6 Diagnostika osobnosti

Charakteristické rysy chování jednotlivců ve společnosti se dají diagnostikovat a vyhodnocovat. Následující téma se zaměřuje na různé diagnostiky osobnosti, které jsou podrobněji vysvětleny níže.

1.6.1 NEO PIR test

NEO PIR test pochází ze statistického sledování reakcí, které se zaměřují na položky osobnosti. Test se skládá z pěti hlavních faktorů osobnosti, které definují jednotlivé domény člověka. Usnadňuje komplexní a detailní posouzení dospělé osobnosti a je mezinárodně uznáván, jako zlatý standart hodnocení osobnosti. Tato zkouška se skládá z padesáti prohlášení. Každé prohlášení musí být dimenzováno dle shody na pětibodové škále: (1) nesouhlasí, (2) mírně nesouhlasí, (3) neutrální, (4) spíše souhlasí a (5) souhlasí. Tuto zkoušku by lidé měli zvládnout za tři až osm minut. (Ori.org, 2015)

Celkový popis pětifaktorových dimenzí:

Neuroticismus – rozpoznává jednotlivé rozdíly v emocionální stabilitě a labilitě. Osoby, které dosahují vysokého výsledku neuroticismu, lze lehce přivodit do rozpaků, cítí se zahanbeni, nejistí, nervózní, úzkostní, intenzivně prožívají strach, obavy či smutek. Emocionálně stabilní osoby, dosahující malého skóre na této stupnici, jsou převážně klidní, vyrovnaní, bezstarostní a stresující situace je nevyvedou snadno z míry.

Extraverze – při čemž jedinci dosahující značně vysokého skóre se charakterizují jako společenštití, sebejistí, aktivní, hovorní, energičtí, veselí a optimističtí. Jedinci s malým skórem se charakterizují jako uzavření, zdrženliví, nezávislí a samostatní.

Otevřenost vůči zkušenosti – lidé, kteří docílí vysokého skóre, v této dimenzi mívají živou představivost, bývají citliví na estetické podněty, vnímaví k vnitřním pocitům, preferují rozmanitost, jsou zvědaví, vlastní nezávislý úsudek. Převážně se chovají nekonvenčně, zjišťují nové postupy jednání a dávají přednost změně. Osoby s nízkým výsledkem mívají sklon k obvyklému chování a tradičním postojům a jejich emoční reakce jsou často utlumeny.

Přívětivost – jedná se o dimenzi, která postihuje interpersonální chování. Krajnosti škály vystihuje altruismus, schopnost porozumět druhým, sklon důvěřovat druhým, upřednostnění spolupráce. Na druhé straně škály je nepřátelství, egocentrismus, tendence ke znevažování cizích záměrů a k soutěži na místo spolupráce.

Svědomitost – nám zahrnuje aktivní proces plánování, vztah k práci, realizace úkolů. Osoby, jež dosahují vysokého skóre na této škále, jsou cílevědomé, ctížádostivé, pilné, vytrvalé, systematické, přesné, pořádné, spolehlivé a disciplinované. Naopak osoby s nízkým skórem jsou lhostejné, nedbalé a naplňují své cíle s malým zaujetím.

1.6.2 Cattellův model faktorů osobnosti

Faktorový model osobnosti je model R. B. Cattella, který své pojetí osobnosti založil na dvou základních principech. První je pozorování, jež poukazuje na určitou stabilitu některých prvků chování ve shodných věcech. Druhá je pravidelnost a podobnost chování, které umožňuje předpokládat, že tito jedinci vlastní společné vlastnosti a že je možno tyto jedince popisovat v termínech těchto vlastností. Na základě svého faktorového modelu osobností Cattella zhotovil dotazník zvaný „16 – PF“, tj. 16 faktorů osobnosti. Dotazník charakterizuje vybrané rysy osobnosti. Průměr populace odpovídá střední poloze, tudíž v 10 stupňové škále hodnotám pět až šest, v procentech mezi padesáti a šedesáti. Především se zjišťuje typ osobnosti a měří se tyto rysy: vřelost, uzavřenost, tenze, živost, emocionální stabilitu, sociální smělost atd. (Nakonečný, 1995).

2 AGRESIVITA

Druhá kapitola teoretické části bakalářské práce pojednává o agresivitě, vymezuje pojmy s ní spojené jako je agrese, hněv a zlost, vztek a frustrace. Dále se také zabývá charakteristickými rysy agresivity. Agresivita pochází z agresivního pudu, kde je jeho pravým primárním instinktem agrese.

2.1 Vymezení agresivity

Jak už napovídá název kapitoly, zde budou představeny různé charakteristiky agresivity v pojetí několika autorů, jejichž náhled na agresivitu se v určitých směrech liší.

Látalová (2013) uvádí, že agresivita je jednou z možných charakteristik, jimiž popisujeme živé organizmy. V lidském společenství termín agresivita může znamenat slovní tudíž verbální agresivitu, fyzickou agresivitu vůči předmětům a psychickou agresivitu vůči lidem.

Podle Výrosty a Slaměníka (2008) se agresivita označuje jako vyjadřování, projevoování a tendence se chovat agresivně. V těchto záměrech je agresivita tendencí úmyslně ubližovat. Jedná se o rys osobnosti a lze ji definovat jako relativně perzistentní pohotovost nebo predispozici konat agresivně v rozdílných typech situací.

Oproti tomu Martínek (2009) definuje agresivitu jako útočnost, postavení nebo vnitřní pohotovost k agresi. V širším slova smyslu se takto vyznačuje schopnost organismu mobilizovat síly k zápasu o dosažení určitého cíle a schopnost odolávat těžkostem.

„Agresivita; vlastnost, postoj nebo vnitřní pohotovost k agresi. V širším smyslu se takto označuje schopnost organismu mobilizovat síly k zápasu o dosažení nějakého cíle a schopnost vzdorovat těžkostem. Někdy se tím míní i celkové úsilí organismu dosáhnout uspokojení vlastních potřeb, zejména výživových a pohlavních.“ (Edelsberger, 2000, s. 18).

Mlčák (2003) konstatuje, že agresivitu je možné chápat jako způsob chování, jehož důsledkem je cílevědomý útok proti druhé osobě. Agresivní chování je převážně doprovázeno zlostí a je pokládáno za nejčastější formou trestu, jež druhému jedinci způsobuje fyzickou či psychickou škodu. Je projevem žádosti po moci či impulzivní reakcí vyplývající častokrát z frustrace a stresu, která u poškozeného jedince způsobuje reakci úniku či odvety.

Hartl a Hartlová (2009) vymezují agresivitu jako útočnost, tendenci ubližovat druhé osobě nebo hrozbu útočného jednání. Šucha (2009) uvádí, že agresivita představuje útočnost

proti někomu nebo něčemu jinému (jedná se o projev útočného jednání). U jedince agresivita vzrůstá při pocitu osobního ohrožení, tudíž může být trvalým rysem osobnosti u některých jedinců a bývá také příznakem některých duševních nemocí. Filová (2005) se ve své publikaci zmiňuje o tom, že agresivita je definována jako dispozice reagovat agresivně, a to i v situacích, které vnímá dotyčný jako běžné, neohrožující. V běžném životě je nejčastěji agresivita označována jako výbušnost, popudlivost a podrážděnost.

2.2 Druhy a formy agresivity

Pojem agresivita se dá jednoduše formulovat, ale existuje mnoho druhů a forem tohoto chování. Obsahem této podkapitoly je tedy základní rozdělení druhů agresivity a uvedení několika jejich forem.

Pro agresivní chování je charakteristické ničivé zaměření. Ze stanoviska společenské bezpečnosti je podstatné rozlišovat jeho odlišné druhy. To zajisté souvisí s motivací a současnými potřebami jedince. Druhým postupem bude hodnocena agresivita související s obrannou a agresivita s nenávistí a touhou po ublížení a počátku bolesti. (Nakonečný, 1999)

Vymezení druhů agresivity rozděluje ve svém díle Škoda a Fischer (2009) na tyto tři skupiny: agresivita zlostná, instrumentální a spontánní.

1. Zlostná agresivita

Jedná se o reaktivní podobu agresivního chování. Může se jednat o projev nelibosti. V takovém případě jde o zaměřené činy z hlediska cíle. Jde o více impulzivní výraz afektu s minimální nebezpečností. Jestliže se však jedná o trest, jenž je taktéž reaktivní, jde spíše o jednání, jež je společensky nebezpečné. Náleží sem projevy zášti, nenávisti a cílené způsobování bolesti.

2. Instrumentální agresivita

V tomto případě se jedná převážně o prostředek k dosahování cíle. Pokud je agresivní chování reaktivní, nemusí být posuzováno jako sociálně patologický jev. Polemizuje se o případy odchýlení škod a nebezpečí. Záměrem tedy může být vlastní ochrana eventuálně ochrana blízkých.

3. Spontánní agresivita

Množství reaktivity a aktivity při tomto typu jednání není důkladně prozkoumána. Patologií je nepochybně agresivní chování, kdy způsobení bolesti přináší emotivní uspokojení a satisfakce potřeb, někdy potřeb, jež jsou abnormální a patologické (sadismus).

Existuje několik **forem agresivity** a dle Heluse (2011) je nejdůležitější odlišit agresivitu afektivní, instrumentální a zástupnou.

- **Afektivní agresivita** - je způsobena silnou emocí, která osobu přemáhá, zbavuje ho dohledu nad jeho chováním. Mnohokrát ji spouští vztek (v důsledku ponížení, oklamání atd.) či dojem nepřátelství. Svoji roli zde může hrát i touha po pomstě. Agresor tady svou agresi většinou neplánuje, ale uchyluje se k ní převážně náhle, ve vztahu vzrušení. Následně se mnohdy brání s tím, že v určité situaci nebyl sám sebe mocen, že silný afekt ho strhnul a ztratil nad sebou kontrolu. Svou roli zde může odehrát i alkohol, který zejména kontrolu emocí snižuje.
- **Instrumentální agresivita** - je přenášena touhou dospět nějakého cíle a obětí se stává ten, který stojí v uskutečnění cíle v cestě. Instrumentální agresivita může být dlouhodobě rozvíjena a může získat systematický charakter, příp. stát se agresivitou.
- **Zástupná agresivita** - je propojena s frustrací. Jako oběť je napaden ten, vůči komu skutečně není určena žádná negativní emoce, a kdo ani nestojí v cestě dosahování zámerů agresora. Stává se avšak často obětí, poněvadž agresor se nemůže vzepřít tomu, kdo mu primárně přivodil jakousi těžko snášenou újmu. A tím pádem se zástupně, náhradně odškodňuje na někom, na kom si to může dovolit – volí mechanismus zástupného odreagování.

2.3 Související pojmy

V této podkapitole následuje představení a vysvětlení různých pojmů souvisejících s agresivitou jako je agrese, hněv a zlost, frustrace nebo vztek.

- **Agrese**

Agrese se definuje jako psychologická mohutnost, jež má za cíl poškodit přírodu, věci, lidi nebo sebe samého. Agrese nevyjadřuje žádný zážitek ani druh chování. Jedná se většinou o abstrakci zahrnující určité emoční stavy a vnitřní impulzy k počínání jako např. zlost, vztek, zuřivost, nepřátelství a pohrdání (Poněšický, 2005).

Výrost a Slaměník (2008) vidí agresi jako úmyslné ubližování a způsobování záporných důsledků. Jedná se o chování, jež má za důsledek ublížení, poškození či k tomu vede, směřuje.

- **Hněv a zlost**

Hněv a zlost jsou pouze symptomem a příznakem toho, že se něco děje a neladí to s úmyslem a přáním daného člověka. Obvykle emoce hněv a zlost hlásí, že se něco děje jinak, než očekáváme. Může to být varování, že existuje určitý problém, který musí být včas vyřešen (Křivohlavý, 2004).

Hněv lze chápat jako nepřátelskou emoci, tudíž jako emoci averzivní. Tato emoce může vzrůst do různé kvality. Hněv se může formulovat navenek, ale může se také obrátit proti člověku samotnému (Kast, 2010).

- **Vzteky**

Vztek je nejčastější projev, který se projevuje u záměrně způsobeného neštěstí. Zároveň vztek představuje zraněnou sebeúctu a ubírá jedinci energii (Vymětal, 2009).

- **Frustrace**

Pojem frustrace označuje stav zklamání. Frustrace u jedince vzniká tehdy, je-li člověku zabráněno dosáhnout cíle v jeho snažení. Překážka na cestě k cíli může být vnější – fyzická, způsobena jednáním jiné osoby, nebo vnitřní, způsobena plachostí, pocity viny, výčitkami svědomí (Kelarová a Matějková, 2014).

2.4 Agresivita jako sociálně patologický jev

Agresivitu lze také definovat jako osobnostní rys jedince. V nejširším slova smyslu je možno agresivitu definovat jako sklon k agresivnímu chování.

Čírtková (1996) ve svém díle tvrdí, že agresivita je chápána jako pudová instinktivní složka osobnosti. Jako taková je dána přirozeně k člověku a patří k jeho vnitřní vrozené výbavě. A podle Šimanovského (2002) je agresivita sklon k útočnému jednání vůči věcem, zvířatům a lidem. Většinou souvisí s vnitřní nepohodou a s rozpory mezi prožíváním a jednáním.

Dle Lahnerové (2012) agresivní jednání a agresivita zakrývá vlastní nejistotu člověka v dané situaci, kde spadá i strach z dané situace. Agresivní chování se projeví i z neznámé-

ho prostředí. Člověk, který má vysokou míru agresivity, může velmi snadno v nejrůznějších situacích jednat agresivně.

Agresivita je vlastnost, již má v jasné míře kterýkoli člověk. Projevuje se bojovným či nepřátelským chováním proti druhému jedinci, skupině lidí i proti sobě samotnému. Agresivita avšak může znamenat také cílevědomé jednání, jímž dychtíme něčeho dosáhnout (Agresivita-zdravě.cz, 1999 – 2015 ©).

2.5 Příčiny agresivity

Stejně jako druhů a forem u tohoto chování může být nepřeberné množství, tak u příčin agresivity je tomu podobně.

Podle Martínka (2009) hrají při zvýšené agresivitě u jedince výraznou roli genetické faktory. Přičemž míra agresivity může být až z 60 % dědičná.

Příčiny agresivního chování se řadí do tří složek. Jako první jsou příčiny biologické a fyziologické, u nichž je agresivita ovlivňována činností mozku a je regulována hormony. Agresivita je ovlivňována i některými látkami, například alkoholem, drogami, psychotropními látkami. V rámci biologických příčin zde může hrát svoji roli i stupeň psychické vyzrálosti nebo případně nemoc (mozkové nádory). Do psychických příčin se zahrnuje funkce vlastností a duševní stránka jedince, jeho psychické vybavení, snížená sebekontrola, snížené sebevědomí, určitá zakomplexovanost a kompenzování méněcennosti. Mezi sociální příčiny agresivity se řadí především působení rodinného prostředí, například v podobě autoritativní výchovy, hyperkontrolování, nepřiměřené požadavky, přemíra sankcí a trestů, snížený rozsah emoční komunikace v rodině i v samotné výchově. Především u mládeže a adolescentů má vnější vliv hlavně televize, internet a veřejně sdělovací prostředky (Vymětal, 2008).

Různé faktory, které ve své publikaci uvádí Vymětal (2008), mohou ovlivnit agresivní chování, Např.:

- Uspořádání rodiny;
- vztahy s ostatními;
- pracovní či školní prostředí;
- společenské nebo socioekonomické faktory;
- jednotlivé vlastnosti;
- zdravotní stav;

- psychiatrické problémy;
- životní zkušenosti.

U dospělých se agresivita může vyvinout z negativních životních zkušeností nebo duševní nemoci. V některých případech, lidé, kteří trpí depresí, úzkostí, nebo post-traumatickými stresovými poruchami (PTSD), neúmyslně vykazují agresivní chování v důsledku jejich stavu. Pro ty, kteří nemají základní poruchy emocí, je agresivní chování obvykle reakcí na frustraci (Healthline.com, © 2005 – 2015).

2.6 Projevy agresivity

Agresivita a agresivní chování jedince se mohou projevovat několika způsoby. Agresivita může být verbální, kdy se na základě nějakého negativního podnětu jedinec uchyluje k verbálnímu napadání druhé osoby nebo skupiny osob. V této verbální formě agresivity převládají hrubé urážky, neslušná slova a hanlivé výrazy. Tento druh agresivity je méně společensky nebezpečný než agresivita fyzická. Ta spočívá v tom, že jedinec není schopen konstruktivně řešit aktuální problém a jeho způsob řešení spočívá v tom, že objekt své frustrace fyzicky napadne. Tato agresivita může mít různé stupně intenzit, od pohlavků či facek až po surové napadení. Mnohdy útočník používá také různé předměty, kterými chce druhému ublížit. Následky fyzické agresivity mohou být mnohdy fatální a pro agresora mají trestněprávní vyústění.

V agresivním chování je případné rozlišit aspekty emocionálního stavu, kterými jsou vztek, zlost a hněv, ale i hlediska aktualizované psychické vlastnosti, jako je hostilita. V agresivním chování se mohou uplatňovat obě tyto složky, avšak v opačných případech se může uplatnit jen jedna složka (Mlčák, 2003).

2.7 Profese spjaté s agresivitou

Kapitola je zaměřena na profese spjaté s agresivitou. Existuje většina profesí, u kterých lze předpokládat projevy agresivity. Malá část povolání je zmíněna v této podkapitole.

V životě jedince je mnoho profesí, které se během svého výkonu setkávají s projevy agresivního chování. Nejlepším příkladem jsou policisté, kteří vykonávají svoji profesi přímo mezi lidmi a nezřídka se setkávají s jedinci i celými skupinami, které se chovají agresivně v důsledku například nadměrné konzumace alkoholu, či páchání úmyslné trestné činnosti.

Také příslušníci Armády České republiky, kteří například působí v zahraničních misích, se s agresivitou setkávají v každodenním životě. Zde mohou být projevy agresivního chování daleko progresivnější, a to z toho důvodu, že se mnohdy jedná o situace, které bezprostředně ohrožují lidské životy. V médiích se nezdálo setkávat s případy, kdy jsou fyzicky napadeni například zdravotníci, kteří vyjíždějí k případům, kde je podezření na ohrožení života či zdraví osob. Tito profesionálové jsou fyzicky napadáni agresory, kteří jsou například pod vlivem omamných a psychotropních látek, nebo je jejich chování negativně ovlivňováno zvýšenou konzumací alkoholu. Lidé mnohdy odmítají lékařskou pomoc, protože mají subjektivní pocit, že jsou zdravotníky obtěžováni, z čehož pramení jejich agresivní chování vůči nim. Agresivita se více projevuje u generově mužských profesí, kde je například zvýšená fyzická a psychická aktivita, menší prostor pro odreagování a vysoké množství situací, které musí jedinec řešit ve stresu a pod určitým tlakem.

2.8 Metody měření agresivity

Výbornou metodou na získání daných informací o druzích agresivity je metoda dotazník a B-D-I inventář.

2.8.1 Inventář B-D-I

Inventář B-D-I (Inventář Buss – Durkee) je test na měření agresivity, kde autoři vycházeli z toho, že agresivita je komplexní fenomén a je vhodné rozlišit několik dimenzí agresivního chování. Utvořili tak osm tříd podskupin, jež považují za agresivitu (Čepelák)¹.

- 1) **Fyzická agrese** – fyzické násilí vůči druhým osobám, rvačky, ne však destrukci předmětů.
- 2) **Nepřímá agrese** – zlomyslné klepy či kanadské žertíky, náhlé výlevy, rozčilení a bouchání dveřmi. Osoba není napadána přímo.
- 3) **Irritabilita** – pohotovost reagovat silně na malé provokace, podrážděnost, hrubiánství.
- 4) **Negativismus** – odmítání spolupráce, pasivní neochota, odpor proti pravidlům a zvyklům.
- 5) **Ressentiment** – pocit zlosti na celý svět, žárlivost, domnělé či skutečné zacházení.

¹ Čepelák – citace je z manuálu, který nebyl oficiálně vydán

- 6) **Podezíravost** – nedůvěra k lidem, ostražitost vůči druhým.
- 7) **Verbální agrese** – vyjádření se ve stylu řeči - hádání, hulákání, přehnané kritizování.
- 8) **Pocit viny**

II PRAKTICKÁ ČÁST

3 VÝZKUMNÉ CÍLE

V teoretické části mé bakalářské práce jsem se zabývala problematikou osobnosti a agresivity. Informace, které jsem získala, se tak pro mě staly podkladem pro mé výzkumné šetření. Za předmět výzkumu byly rozdány dotazníky k vyhodnocení osobnosti a k míře agresivity u příslušníků AČR (Armáda České republiky) a příslušníků PČR (Policie České republiky).

Důležitým cílem výzkumného šetření bylo proniknout do problematiky jednotlivých osobnostních charakteristik osobnosti a agresivity. Hlavním cílem práce tedy rozpoznat a porovnat osobnost a agresivní projevy u ozbrojených složek AČR a PČR. Pro tento výzkum bylo použito dotazníků B-D-I a NEO PIR. Při výzkumu osobnosti byly konkrétně zkoumány faktory dle pětifaktorového inventáře: neurotismus, extraverte, otevřenost, přívětivost a svědomitost, při analýze agresivních projevů se pak jednalo o těchto sedm dimenzí agresivity: fyzická agresivita, nepřímá agrese, iritabilita, negativismus, ressentiment, podezřívavost, verbální agrese a pocit viny.

3.1 Dílčí cíle

Z uvedeného hlavního cíle vyplývají následující dílčí cíle, které vznikly na základě potřeby zjistit znaky agresivity a osobnosti u ozbrojených složek:

- **Dílčí cíl 1**
Analýza do jaké míry jsou přítomny jednotlivé druhy agresivity u příslušníků AČR.
- **Dílčí cíl 2**
Analýza do jaké míry jsou přítomny jednotlivé druhy agresivity u příslušníků PČR.
- **Dílčí cíl 3**
Analýza osobnostní struktury příslušníků AČR.
- **Dílčí cíl 4**
Analýza osobnostní struktury příslušníků PČR.

3.2 Výzkumné otázky

Jak už nám kapitola napovídá, zde se budu zaměřovat na výzkumné otázky. Pro účely výzkumného šetření jsem zvolila čtyři výzkumné otázky, které jsou zaměřeny na rozložení jednotlivých druhů agresivity u příslušníků AČR a PČR (VO č. 1 – VO č. 2), další dvě výzkumné otázky (VO č. 3 – VO č. 4) jsem zaměřila na jednotlivé osobnostní charakteristiky. U první a druhé výzkumné otázky byla vyhodnocena agresivita u jednotlivých skupin, které jsem poté pomocí grafů znázornila. Ve VO č. 5 jsem se zaměřovala na srovnávání dvou ozbrojených složek, přičemž jsem srovnávala, u kterých z ozbrojených složek je větší agresivita a naopak, u kterých skupin jsou lepší charakteristiky osobnosti. Vše jsem pomocí tabulek a grafů znázornila v mé praktické části výzkumného šetření, kde AČR zastupuje tabulky a grafy modré barvy a PČR barvy červené.

Na základě dílčích cílů byly stanoveny výzkumné otázky.

- **Výzkumná otázka č. 1**

Jaké je rozložení jednotlivých druhů agresivity u AČR?

- **Výzkumná otázka č. 2:**

Jaké je rozložení jednotlivých druhů agresivity u PČR?

- **Výzkumná otázka č. 3:**

Jaké je rozložení jednotlivých osobnostních charakteristik u AČR?

- **Výzkumná otázka č. 4:**

Jaké je rozložení jednotlivých osobnostních charakteristik u PČR?

- **Výzkumná otázka č. 5:**

Jaké jsou jednotlivé dimenze agresivity v porovnání AČR a PČR? Jaké jsou osobnostní charakteristiky v porovnání AČR a PČR?

4 VÝZKUMNÝ SOUBOR

Výzkumný soubor je tvořen dvěma skupinami v rámci ozbrojených složek. První skupina je složena z příslušníků AČR (153. ženijní prapor Olomouc) a druhá skupina je tvořena příslušníky PČR (oddělení Vizovice, Slavičín).

Výběr konkrétního výzkumného souboru spočíval v mém přesvědčení, že tito státní zaměstnanci ozbrojených sil v sobě skrývají větší míru agresivity než většina jiných povolání. Souvisí to s výkonem každodenní práce a setkávání se s negativními vlivy společnosti, jako řešení problémů spojených s porušováním zákonů, předpisů apod.

V obou případech se jednalo o záměrný výběr, přičemž ochota respondentů ke spolupráci nebyla příliš velká. Každý respondent podepsal informovaný souhlas, jenž je součástí přílohy P I.

Ozbrojené složky	Počet dle pohlaví		Počet dle dosaženého vzdělání		
	muž	žena	základní	středoškolské	vysokoškolské
AČR	18	0	0	12	6
PČR	16	2	0	12	6

Zdroj: vlastní zpracování

Tab. 1 Rozdělení respondentů dle pohlaví a vzdělání

Výzkumný soubor testování, jak uvádí Tab. 1, tvořilo celkem 36 respondentů, z toho bylo 18 příslušníků AČR a 18 příslušníků PČR. Tohoto testování se zúčastnil velmi nízký počet žen u ozbrojených složek AČR, v tomto praporu tedy slouží jen muži. U PČR na výše zmíněném oddělení pracují jen 2 ženy, které dotazník vyplnily. Co se týká vzdělání, v případě obou skupin dosáhlo vysokoškolského vzdělání cca 33 % a zbytek příslušníků, tedy 67 % disponuje středoškolským vzděláním.

U AČR je možné stát se vojákem i pouze s tříměsíčním vzdělávacím kurzem, který je zakončen náročnou fyzickou zkouškou a stejně tak i zkouškou zaměřenou na osobnost (psychologická zkouška). Kdežto u PČR lze pracovat jen za předpokladu min. odborného středoškolského vzdělání.

4.1 Absolutní a relativní četnosti demografických dat

Zaměřila jsem se zde na demografickou část, kde jsem uvedla rozmezí věku příslušníků, vzdělání a hodnost. Výsledky jsem vyhodnotila v relativní četnosti v procentech.

4.1.1 Četnosti u AČR

Z demografické části vyplývá, že u AČR jsou ve služebním poměru převážně respondenti se středoškolským vzděláním, což je 77,8 %. Většina respondentů spadá do věkového rozmezí 30-39 let, což je v procentním vyjádření 55,6 %. Nejvíce vyskytující hodností v AČR je rotný (27,8 %). Kapitán v oddílu této státní složky, jak ukazuje Tab. 2, je jen jeden.

Interval	Absolutní četnost	Relativní četnost v %
Věk		
23-29	6	33,3
30-39	10	55,6
40	2	11,1
Vzdělání		
Středoškolské	14	77,8
Vysokoškolské	4	22,2
Hodnost		
Svobodník	3	16,7
Poručík	2	11,1
Četař	3	16,7
Desátník	4	22,2
Rotný	5	27,8
Kapitán	1	5,6

Zdroj: vlastní zpracování

Tab. 2 Četnosti u AČR

4.1.2 Četnosti u PČR

U PČR je tomu stejně jak u AČR v intervalu vzdělání. Dle Tab. 3 se v oddílu vyskytují lidé převážně se středoškolským vzděláním. Zde mohu poukázat hlavně na pohlaví zastoupené v PČR, kde oproti AČR jsou zde uvedeny dvě ženy, ale i tak muži tvoří stále většinu. U PČR s 38,9 % převyšuje hodnotu podpraporčík, ale s nejmenší relativní četností se nachází nadpraporčík s 5,5 %. Co se týká věku, cca 44,4 % respondentů je ve věku 23-29 let.

Interval	Absolutní četnost	Relativní četnost v %
Věk		
23-29	8	44,4
30-39	5	27,8
40-50	5	27,8
Vzdělání		
Středoškolské	12	66,7
Vysokoškolské	6	33,3
Hodnost		
Strážmistr	1	5,6
Podpraporčík	7	38,9
Nadstrážmistr	3	16,7
Nadpraporčík	1	5,5
Praporčík	6	33,3
Pohlaví		
Muž	16	88,9
Žena	2	11,1

Zdroj: vlastní zpracování

Tab. 3 Četnosti u PČR

5 VÝZKUMNÉ METODY

Využila jsem celkem dva dotazníky NEO PIR test a B-D-I test. NEO PIR test zkoumal a charakterizoval složky osobnosti a B-D-I test nám vyhodnocoval složky agresivity. Dotazníky jsem rozdala mezi skupiny AČR a PČR. V dotazníku jsem kladla důraz na to, jestli jedinci dokážou spolupracovat v kolektivu nebo jsou soupeřiví, jak se cítí, když je někdo rozčílí, či zda si myslí, že je mají lidé rádi nebo mají sklon k méněcennosti. Výzkumnou metodou jsem se snažila docílit řádných výsledků ve výzkumném šetření. Definici a objasnění dotazníku nám uvádí Kašpárková (2009), dle které dotazník je metoda písemného kladení dotazů a získávání písemných odpovědí. Umožňuje získat informace od početného množství respondentů, a to v poměrně krátkém čase. Při získání významných údajů dotazníku je důležité věnovat pozornost: přípravě dotazníku, zadávání dotazníku respondentům, vyhodnocení údajů z dotazníku. Hlavní podmínkou účelnosti je přesná formulace cíle, poněvadž struktura dotazníku a formulace otázek z cíle vycházejí. Dotazník je obvykle členěn na několik částí:

- Musí obsahovat vstupní část – informace o cílech, jež dotazník sleduje a pokyny k jeho vyplnění.
- Vlastní obsah dotazníku formulovaný otázkami (uzavřené, polouzavřené, otevřené).
- Na konci dotazníku je obvykle poděkování za spolupráci.

V závislosti na metodě, která je součástí pro výzkum mé praktické části, jsou zde uvedeny výhody a nevýhody dotazníku (viz Tab. 4). Výhoda dotazníku je časová úspora, která Vám usnadní spoustu práce, ale naopak velkou nevýhodou dotazníku je časová prodleva při vytváření metody dotazníku. Při zhodnocení dotazníku dle kladených otázek (uzavřené či otevřené) je výhodou rychlé zpracování a vyhodnocení dat.

VÝHODY	NEVÝHODY
časová úspora	časově náročné při vytváření
možnost srovnání s podobnými typy lidí	malá možnost individuální odpovědi
rychlé vyhodnocení	nezaručena návratnost v plném rozsahu
možnost pracovat individuálním tempem	

Zdroj: vlastní zpracování dle Evangely (2009)

Tab. 4 Výhody a nevýhody dotazníku

5.1 Inventář B-D-I

Inventář B-D-I je test na měření agresivity a dimenzí agresivity. Test se skládá ze 75 otázek, na které lze odpovědět pouze **ANO – NE**. U každé otázky je číslo dimenze agresivity, dle které se výsledek otázky hodnotí pomocí vypočítaného koeficientu z tabulky. Součet kladných odpovědí u jednotlivých položek nám dává hrubé skóre (HS). Vynásobením jednotlivých položek příslušnými koeficienty obdržíme vážené skóre (VS). Vážené skóre nemá u jednotlivých položek přesahovat hodnotu 5. Skóre u položky 7 (verbální agresivita) je u osob naší populace o něco vyšší. Inventář uvádí 8 dimenzí agresivity, ale pouze 7 dimenzí agresivity se zde vyhodnocuje. Uvedu zde i jednotlivé koeficienty pro položky výpočtu 7 dimenzí agresivity:

- **Fyzická agresivita** – koeficient **1**;
- **nepřímá agrese** – koeficient **1,1**;
- **irritabilita** – koeficient **0,91**;
- **negativismus** – koeficient **2**;
- **resentiment** – koeficient **1,25**;
- **podezíravost** – koeficient **1**;
- **verbální agrese** – koeficient **0,77**.

V dotazníku je uvedena řada tvrzení, které popisují druhy jednání lidí. Uvedu zde pár otázek, které se nachází v inventáři B-D-I. (kompletní přehled viz příloha P II):

1. Občas nedokážou zvládnout své nutkání ubližovat ostatním.
2. O lidech, které nemám v lásce, rozšiřuji někdy klepy.
3. Snadno se rozčílím, ale brzy mě to přejde.
4. Někdy mě šírá žárlivost, třebaže to nedávám na sobě znát.
5. Když mám zlost, jsem rozmrzelý.
6. Vyžaduji, aby lidé respektovali má práva.
7. Od svých deseti let jsem neměl nikdy výbuchy zlé nálady.
8. Dostávám se občas do rvačky.
9. Mám někdy pocit, že jsem nevedl správný život.
10. Někdy projevuji zlost boucháním do stolu.

5.2 NEO PIR test

NEO PIR test je zaměřen na složky osobnosti a její charakteristiku. NEO PIR test je pětifaktorový osobnostní inventář, který obsahuje **60 výpovědí** v časovém úseku 10 – 15 minut. Výzkumná metoda popisuje údaje o úrovni obecných dimenzí osobnosti: **neuroticismus, extraverte, otevřenost vůči zkušenosti, přívětivost a svědomitost**. Jedinec na odpovídání otázek popisuje sám sebe, a to pomocí vyhodnocovací škály: 0 – vůbec nevystihuje, 1 – spíše nevystihuje, 2 – neutrální, 3 – spíše vystihuje, 4 – úplně vystihuje. Pro ukázkou testu jsem vybrala pár otázek (kompletní přehled viz příloha P III):

1. Někdy se cítím zcela bezcenný/á.
2. Obvykle si nedělám starosti.
3. Často se cítím horší než ostatní.
4. Velmi rád (a) se bavím s jinými lidmi.
5. Nejsem příliš systematický člověk.
6. Často se dostanu do sporu se svou rodinou nebo spolupracovníky.
7. Neměním vyzkoušené způsoby, jak něčeho dosáhnout.
8. Často mě rozčílí, jak se mnou lidé jednají.
9. Málokdy pocítím strach nebo úzkost.
10. Usiluji o dokonalost ve všem, co dělám.

6 VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

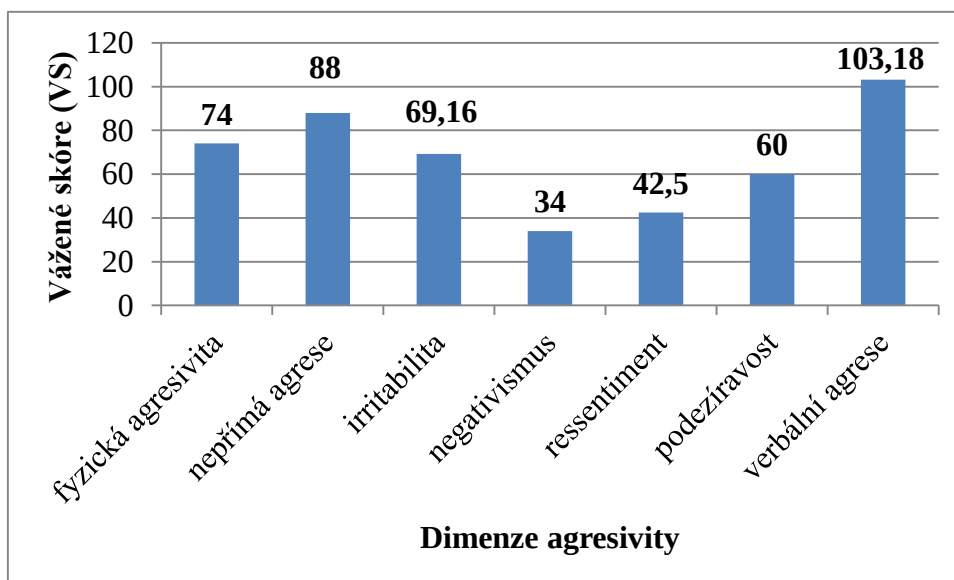
Tato kapitola výsledky výzkumného šetření se skládá z několika podkapitol, jež se zaměřují zvláště na agresivitu a zvláště na osobnost, jak u skupiny AČR, tak i u PČR. Struktura v této části práce odpovídá jednotlivým výzkumným otázkám.

6.1 Vyhodnocení dat z B-D-I

V této části výzkumného šetření jsou uvedeny výsledky šetření ohledně agresivity u AČR a PČR. V tomto hodnocení dat jsem se zaměřila na sedm dimenzí agresivity a dle vyhodnocení zodpovězených dotazníků vytvořila grafické znázornění, ve kterém je vyhodnocené vážené skóre dle vypočítaného koeficientu a dle jednotlivých dimenzí agresivity. Dimenze se rozděluje na podskupiny: fyzická agrese, nepřímá agrese, iritabilita, negativismus, ressentiment, podezřavost a verbální agrese. V rámci grafického znázornění je pro AČR přiřazena barva modrá a pro PČR barva červená. Uvedu zde také dvě tabulky s respondenty, kde bude uveden jejich věk a sedm dimenzí agresivity. Pomocí hrubého skóre, jsem v tabulce vypočítala vážené skóre a poté vypočítala průměr u jednotlivých příslušníků AČR a PČR.

6.1.1 Výzkumná otázka č. 1

Výzkumná otázka č. 1: Jaké je rozložení jednotlivých druhů agresivity u AČR?

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 1 Rozložení jednotlivých druhů agresivity u AČR

Na základě Grafu 1 jsem se snažila poukázat na vybrané složky agresivity, kde u AČR jasně převažuje verbální agrese s hodnotou VS 103,18. Naopak nejnižší vypočítané skóre je u ozbrojených složek AČR negativismus, který nám dává VS 34. V průměrné hodnotě má verbální agrese 8,17 a nejnižší průměrnou hodnotu má už zmíněný negativismus 1,11. Z Grafu 1 vyplývá, že u skupiny AČR převládá verbální agrese oproti negativismu.

Následuje sedm dimenzí, na základě nichž jsou rozloženy druhy agresivity pro jednotlivé respondenty v rámci AČR:

- **F. A.** – fyzická agresivita.
- **n. A.** – nepřímá agrese.
- **I** – iritabilita.
- **N** – negativismus.
- **R** – ressentiment.
- **P** – podezíravost.
- **V. A.** – verbální agrese.

Rozložení jednotlivých druhů agresivity										
OSOBA	VĚK	F.A.	N.A.	I	N	R	P	V.A.	HS	VS
1	32	7	7	5	4	3	4	11	41	43,47
2	35	3	3	3	0	2	3	8	22	20,69
3	36	2	3	3	0	2	2	7	19	17,92
4	33	7	3	5	2	2	6	10	35	35,05
5	40	2	3	4	0	1	4	7	21	19,58
6	27	8	5	4	0	3	3	10	33	31,59
7	41	5	5	6	2	1	6	12	37	36,45
8	27	5	6	5	3	1	3	8	31	32,56
9	37	3	3	4	0	1	2	6	19	17,81
10	30	4	8	5	1	3	3	8	32	32,26
11	29	2	3	3	0	1	3	6	18	16,90
12	30	2	2	3	1	3	4	6	21	21,30
13	35	9	9	10	5	7	7	10	57	61,45
14	27	2	6	3	0	2	4	10	27	25,53
15	31	4	6	5	1	3	6	8	33	33,06
16	30	4	6	7	1	1	3	8	30	29,38
17	23	3	3	4	0	1	4	6	21	19,81
18	40	3	3	4	0	1	2	6	19	17,81
Průměr	32,39	4,17	4,67	4,61	1,11	2,11	3,83	8,17	28,67	28,48

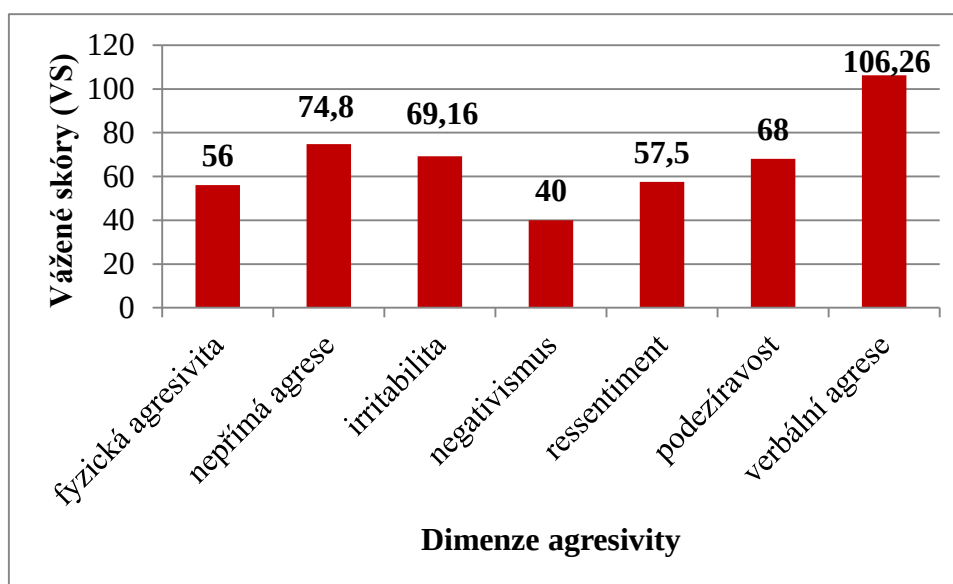
Zdroj: vlastní zpracování

Tab. 4 Rozložení jednotlivých druhů agresivity u jednotlivých respondentů AČR

U Tab. 5, která nám znázorňuje 18 respondentů u AČR, u kterých je jednotlivě uveden věk, a také 7 dimenzí agresivity. Na základě zodpovězených otázek respondentů jsem zde vyhodnotila hrubé skóre, které jsem poté vypočítala koeficientem u jednotlivých dimenzí. Jak nám tabulka ukazuje, v AČR se pohybují příslušníci ve věkovém rozmezí 23 – 41 let. Můžeme si zde povšimnout, že nejvyšší vážené skóre (61,45) má příslušník ve věku 35 let, kde u něho převládá fyzická agresivita a iritabilita. Naopak příslušník s nejnižším váženým skórem (16,90), u něhož převládá verbální agrese oproti negativismu, který se u něho vůbec nevyskytuje, je ve věku 29 let. Vypočítané a vyhodnocené průměry, které jsou u každé dimenze agresivity vidět, jsou rozdílné. S nejvyšším průměrem zde můžeme zpozorovat verbální agresivitu (8,17). Tato složka agresivity převládá u AČR nejvíce, naopak nejnižší průměr má u respondentů ozbrojených složek negativismus (1,11).

6.1.2 Výzkumná otázka č. 2

Výzkumná otázka č. 2: Jaké je rozložení jednotlivých druhů agresivity u PČR?

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 2 Rozložení jednotlivých druhů agresivity u PČR

Ve výzkumné otázce č. 2 jsem se zaměřila na příslušníky PČR, kde jsem vyhodnotila test B-D-I, který se zaměřoval na agresivitu. Jak zobrazuje Graf 2, na základě vyhodnocení zde převažuje složka verbální agrese v hodnotě VS 106,26. V průměrné hodnotě verbální agrese činí 7,56. Naopak nejnižší skóre u příslušníků PČR má negativismus, který nám ukazuje VS 40 a v průměrné hodnotě 1,22. VS je i u nepřímé agrese 74,8 (zlomyslné klepy, náhlé vý-

levy vzteku), což můžeme srovnat i s další složkou agresivity, a tou je iritabilita. Iritabilita s VS 69,16 je o něco nižší než zmíněná nepřímá agrese. V průměrné hodnotě složka verbální agrese činí 7,56, naopak negativismus, který má nejnižší průměrnou hodnotu činí 1,22. Tudíž z daného vyhodnocení vyplývá, že verbální agrese u příslušníků PČR je vyšší než složka negativismus.

Opět následuje sedm dimenzí, na základě nichž jsou rozloženy druhy agresivity pro jednotlivé respondenty u PČR:

- F. A. – fyzická agresivita.
- N. A. – nepřímá agrese.
- I – iritabilita.
- N – negativismus.
- R – ressentiment.
- P – podezřivost.
- V. A. – verbální agrese.

Rozložení jednotlivých druhů agresivity										
OSOBA	VĚK	F.A.	N.A.	I	N	R	P	V.A.	HS	VS
1	23	4	4	4	1	5	6	11	35	34,76
2	42	2	3	3	0	1	1	5	15	14,13
3	45	2	3	4	0	2	2	6	19	18,06
4	26	8	6	10	4	7	4	13	52	54,46
5	46	2	3	4	0	1	2	7	19	17,58
6	38	2	3	3	0	5	2	6	21	20,90
7	42	2	3	4	0	1	2	6	18	16,81
8	37	2	3	3	0	2	2	6	18	17,15
9	27	6	5	4	0	3	5	8	31	30,05
10	32	5	4	4	4	2	4	8	31	33,70
11	45	4	3	4	3	1	4	8	27	28,35
12	34	2	3	3	2	3	4	7	24	25,17
13	27	4	3	3	0	1	2	7	20	18,67
14	37	3	7	5	4	1	6	9	35	37,43
15	27	4	4	3	1	1	2	9	24	23,31
16	28	3	4	8	2	5	7	10	39	39,63
17	26	2	3	5	1	5	5	4	25	26,18
18	25	2	5	4	0	3	6	6	26	25,51
Průměr	33,72	3,28	3,83	4,33	1,22	2,72	3,67	7,56	26,61	26,77

Zdroj: vlastní zpracování

Tab. 5 Rozložení jednotlivých druhů agresivity u jednotlivých respondentů PČR

U znázorněné Tab. 6 si můžeme povšimnout vyhodnocení jednotlivých druhů agresivity u PČR. U respondentů jsem uvedla věk, přičemž víme, že u ozbrojených složek slouží

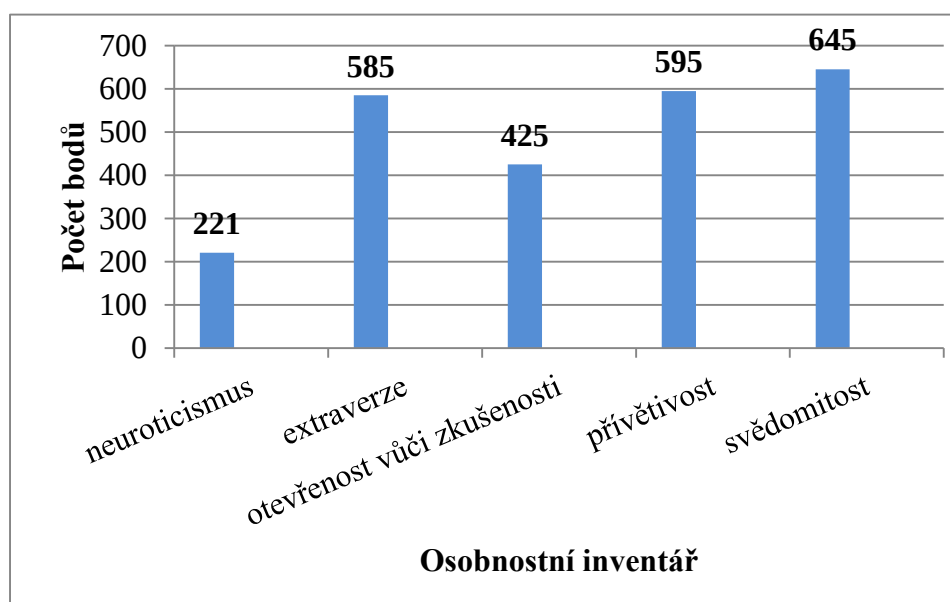
příslušníci ve věku 23 – 46 let. U každého respondenta dle věku a vyhodnocení daných zodpovězených otázek v testu B-D-I jsem vypočítala a do tabulky znázornila HS a VS dle vypočítaného koeficientu (VS). Příslušník PČR s nejvyšším VS (54,46) byl ve věku 26 let, u něhož byla nejvyšší složkou agresivity verbální agrese s počtem 13 bodů a nejnižší vážené skóre bylo u negativismu a podezřivosti s počtem bodů 4. Nalezneme zde i nejnižší VS (14,13) v tabulce, který měl příslušník PČR ve věku 45 let. U něho převládá verbální agrese s 5 body a negativismus se zde vůbec neprojevil. Ve VO č. 2 v průměru převládá verbální agrese (7,56), oproti tomu složka negativismus je vyhodnocena nejnižším průměrem (1,22).

6.2 Vyhodnocení dat NEO PIR

Dle rozdaných a vyhodnocených dotazníků bylo vytvořeno grafické znázornění a tabulky u jednotlivých příslušníků AČR a PČR. Pro vyhodnocení výzkumných dat jsem použila NEO PIR – pětifaktorový osobnostní inventář (viz příloha P III). Příslušníci státních skupiny pomocí kladných otázek kroužkovali jednotlivá tvrzení, která byla vyhodnocena dle skórovací šablony. Poté jsem vyhodnotila jednotlivé dimenze osobnosti: neuroticismus, extraverte, otevřenost vůči zkušenosti, přívětivost a svědomitost.

6.2.1 Výzkumná otázka č. 3

Výzkumná otázka č. 3: Jaké je rozložení jednotlivých osobnostních charakteristik u AČR?

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 3 Rozložení jednotlivých osobnostních charakteristik u AČR

Grafické znázornění, resp. Graf 3, nám poukazuje na jednotlivé druhy osobnostních charakteristik u státní skupiny AČR. Celkově u příslušníků AČR převládá svědomitost, která má 645 bodů. Neuroticismus má v grafickém znázornění nejnižší a to je 221. Průměrná hodnota svědomitosti je 36,67, naopak neuroticismus má průměrnou hodnotu 12,56. Tudíž z Grafu 3 vyplývá, že u státní skupiny AČR převládá spíše pozitivní stránka než ta negativní.

Rozložení jednotlivých osobnostních charakteristik							Průměrná hodnota bodů
OSOBA	VĚK	Neuroticismus	Extraverze	Otevřenost vůči zkušenosti	Přívětivost	Svědomitost	
1	32	9	29	24	29	37	25,60
2	35	6	36	14	37	48	28,20
3	36	8	37	8	44	48	29,00
4	33	8	33	15	36	44	27,20
5	40	5	22	21	41	35	24,80
6	27	8	38	25	35	41	29,40
7	41	19	27	21	24	30	24,20
8	27	9	32	24	28	39	26,40
9	37	22	21	26	32	30	26,20
10	30	15	34	29	30	30	27,60
11	29	6	30	26	31	34	25,40
12	30	11	30	25	28	33	25,40
13	35	20	21	27	24	21	22,60
14	27	14	34	30	32	45	31,00
15	31	28	25	24	24	21	24,40
16	30	12	44	28	40	48	34,40
17	23	10	41	24	34	41	30,00
18	40	16	42	36	34	35	32,60
Průměr	32,39	12,56	32,00	23,72	32,39	36,67	-

Zdroj: vlastní zpracování

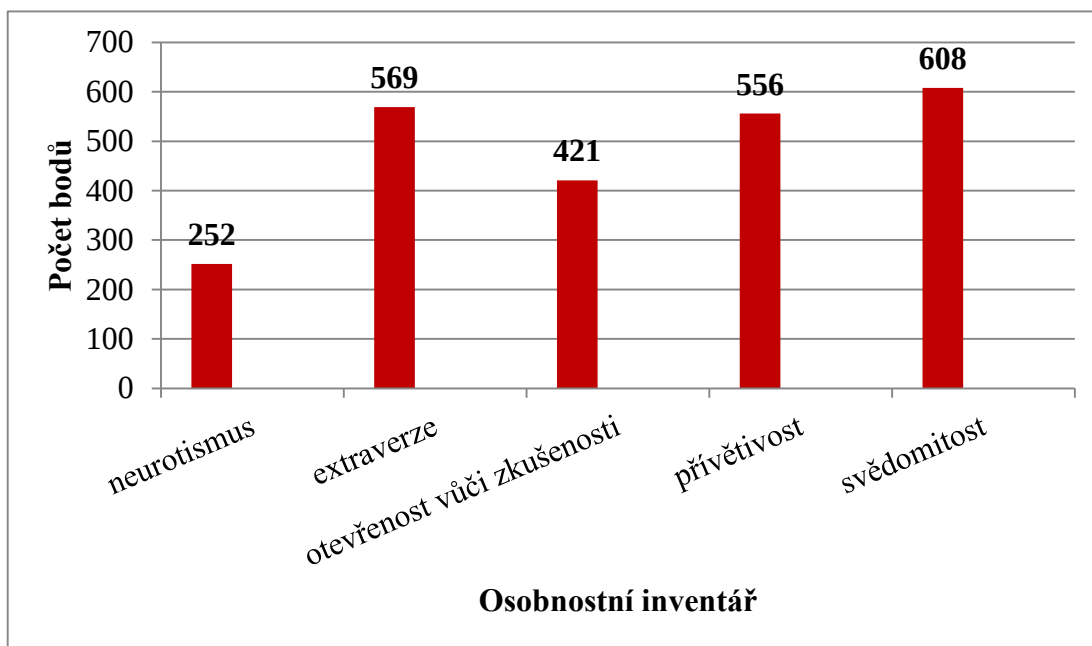
Tab. 6 Rozložení osobnostních charakteristik u jednotlivých respondentů AČR

Jednotlivé dimenze osobností v Tab. 7 nám udávají počet bodů, které jsem pomocí vyplněných dotazníků vyhodnotila u AČR. U AČR jasně převládá svědomitost v průměru 36,67. Záporná složka neuroticismus v průměru činí dle vyhodnocení 12,56. Respondent s nejnižší průměrnou hodnotou 22,60 u neuroticismu byl příslušník ve věku 35 let. Příslušník s nejvyšší průměrnou hodnotou 34,40 v osobnostní dimenzi extraverze byl příslušník ve věku 30 let. Z výsledků je zřetelně vidět, že u příslušníků AČR v rozložení osobnostních charakte-

ristik převládá svědomitost, což považujeme za kladnou složku osobnosti než složku neuroticismus.

6.2.2 Výzkumná otázka č. 4

Výzkumná otázka č. 4: Jaké je rozložení jednotlivých osobnostních charakteristik u PČR?

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 4 Rozložení jednotlivých osobnostních charakteristik u PČR

Výzkumná otázka č. 4 znázorňuje jednotlivé dimenze složky osobnosti dle pětifaktového osobního inventáře. Nejvíce zastoupenou dimenzí osobnosti je dle Grafu 4 u PČR svědomitost, která převládá s 608 body a v průměrné hodnotě je 32,83. Nejnížší zastoupenou složkou je zde neuroticismus s počtem bodů 252. V průměru neuroticismus má 18,72. Z výzkumného šetření a vyhodnocení dat tedy jasně vyšlo, že u příslušníků PČR je složka svědomitost vyšší než neuroticismus.

Tab. 8 zobrazuje rozložení jednotlivých osobnostních charakteristik jednotlivých příslušníků PČR. Dle věku je nejmladším účastníkem výzkumu u PČR respondent ve věku 23 let, u kterého v nejvyšší míře převládá složka extraverte s počtem bodů 34. S nejnížší hodnotou se zde objevuje neuroticismus, který dosáhl hodnotu 24. Celkovou průměrnou hodnotu příslušníka činí 31bodů. Naopak u nejstaršího příslušníka oddílu policie (46 let) převládá

složka s počtem bodů 34 - extraverte. Dimenze osobnosti, která měla nejnižší počet bodů, je neuroticismus – 16 bodů. V průměrná hodnota u příslušníka PČR je 26,80. Tudíž z vyhodnocení vyplývá, že mladší příslušník oddílu policie je na tom líp než jeho starší kolega.

OSOBA	VĚK	Rozložení jednotlivých osobnostních charakteristik					Průměrná hodnota bodů
		Neuroticismus	Extraverte	Otevřenost vůči zkušenosti	Přívětivost	Svědomitost	
1	23	24	34	32	32	33	31,00
2	42	13	34	24	31	31	26,60
3	45	24	28	26	29	20	25,40
4	26	28	38	23	20	36	29,00
5	46	16	34	24	29	31	26,80
6	38	18	29	22	29	30	25,60
7	42	8	24	10	24	31	19,40
8	37	17	31	21	36	34	27,80
9	27	20	28	26	27	28	25,80
10	32	16	34	17	34	41	28,40
11	45	15	19	20	23	33	22,00
12	34	25	24	26	25	26	25,20
13	27	9	36	23	42	42	30,40
14	37	15	28	22	29	37	26,20
15	27	5	46	26	32	37	29,20
16	28	31	28	21	32	34	29,20
17	26	26	31	22	34	34	29,40
18	25	27	29	24	28	33	28,20
Průměr	33,72	18,72	30,83	22,72	29,78	32,83	-

Zdroj: vlastní zpracování

Tab. 7 Rozložení osobnostních charakteristik u jednotlivých respondentů PČR

6.3 Porovnání výsledků výzkumných otázek

Na základě výzkumného šetření se zde zaměřuji na srovnání dvou ozbrojených složek, speciálně na Graf 1 a Graf 2, kde jsem vyhodnocovala výsledky na základě získaných informací pomocí testu B-D-I, který je zaměřen na agresivitu, její charakteristiku a rozdělení dimenzí agresivity. Dále se zaměřím na Graf 3 a Graf 4, kde jsem se změřila na vyhodnocování získaných informací pomocí NEO PIR, který je zaměřen na osobnostní charakteristiky. V podkapitole porovnávání výsledků výzkumných otázek věnuji pozornost zhodnocení těchto dvou ozbrojených složek a příslušníků státního orgánu. Srovnávám zde míru agresivity a porovnávám osobnostní charakteristiky. Pomocí grafů a tabulek názorně ukazuji, která z ozbro-

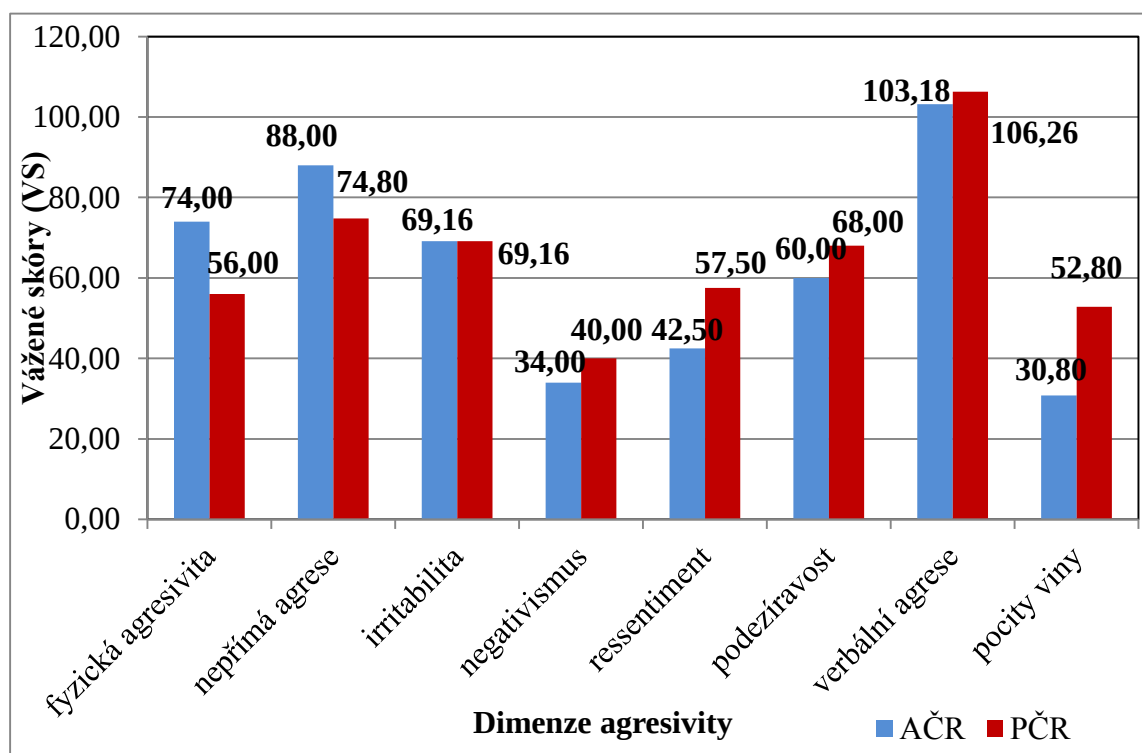
jených složek má nižší míru agresivity a naopak, která vyšší. A jaké jsou osobnostní charakteristiky v porovnání u těchto dvou skupin (AČR a PČR).

6.3.1 Výzkumná otázka č. 5

Výzkumná otázka č. 5 má dvě části, ve kterých bude porovnávána osobnostní a agresivní část.

Výzkumná otázka č. 5: Jaké jsou jednotlivé dimenze agresivity v porovnání AČR a PČR? Jaké jsou osobnostní charakteristiky v porovnání AČR a PČR?

a) Jaké jsou jednotlivé dimenze agresivity v porovnání AČR a PČR?

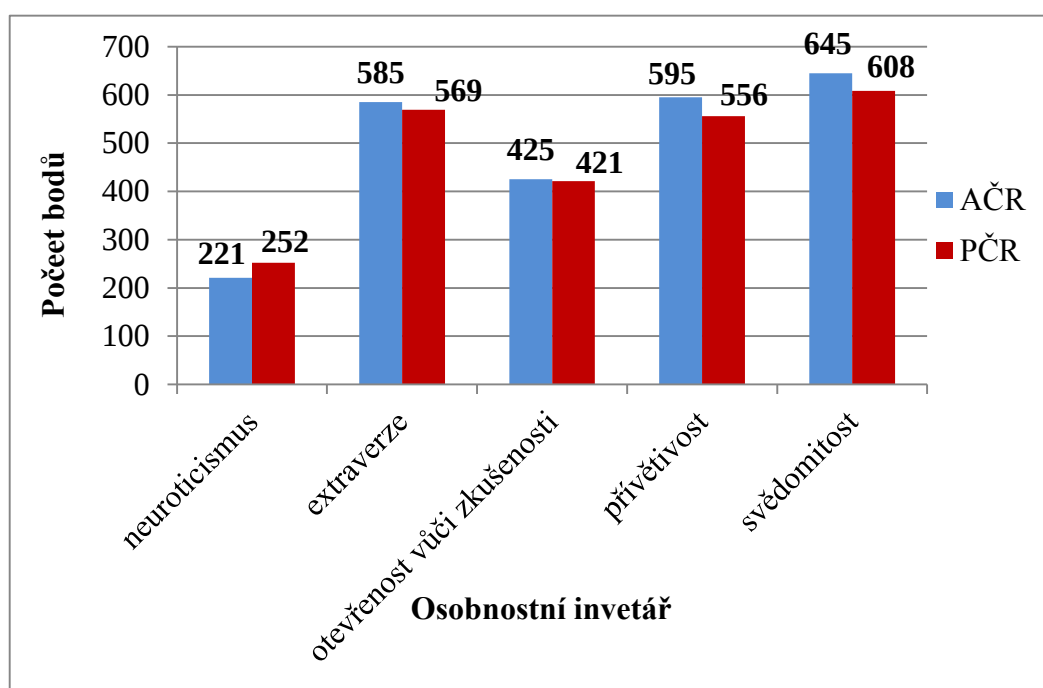
Zdroj: vlastní zpracování

Graf 5 Porovnání dimenzí agresivity u státních skupin AČR a PČR

Vyhodnocením dvou státních skupin AČR a PČR v jednotlivém výzkumném šetření jsem mohla vyhodnotit výzkumnou otázku č. 5, a to porovnávání dimenzí agresivity. Graf 5 nám znázorňuje obě státní skupiny, které jsou vyhodnoceny ve VS. Jak je zde vidět, u obou

ozbrojených složek se shodují v iritabilitě (69,16), což ale nemůžeme říct u fyzické agresivity, kde je zřetelně viditelný rozdíl. AČR dosáhlo v dimenzi fyzické agresivity VS 74,00, oproti PČR jehož VS je nižší a to 56,00. Velký rozdíl jsme zjistili u položky pocitu viny, u níž v AČR bylo vyhodnoceno VS 30,80 a PČR měla VS 52,80. U PČR je verbální agrese vyšší (106,25) než u ozbrojených složek AČR (103,18) ve VS. Ze srovnání těchto dvou skupin je viditelně jasné, že s vyšším VS je AČR, u níž převládá nejvíce fyzická agresivita a nepřímá agrese.

b) Jaké jsou osobnostní charakteristiky v porovnání AČR a PČR?

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 6 Porovnání osobnostních charakteristik u státních skupin AČR a PČR

Vyhodnocením bylo zjištěno, že při hodnocení osobnostních charakteristik vyšla jinak skupina příslušníků Armády České republiky než u příslušníků Policie České republiky.

DISKUZE

Občas si pokládám otázku, jak je možné, že zaměstnanci státní policie mohou být tak agresivní? Mohla bych namítnout, že případů, kdy se agresivita u policistů v naší společnosti objevuje, je poskrovnu, ale hned je nutno dodat, že by se objevovat neměly vůbec. Zaměstnání u státní policie je určitě hodně náročné jak po fyzické stránce tak hlavně po stránce psychické. K přijetí ke státnímu orgánu musí zájemci projít důležitými zkouškami a řadou psychologických testů. Každý rok se psychologické testy ztěžují, můžeme tedy říci, že v dnešní době se k zaměstnání státní policie jen tak nedostanete. Samozřejmě, že následují i zkoušky fyzické, které jsou pochopitelně namáhavé. Po určitém zaškolení a zapadnutí do kolektivu se často zaměstnanci policie setkávají s negativními ohlasy ze strany společnosti. V naší zemi se rozmohl vandalismus, rasismus, výtržnictví, drogové dealerství a další trestné činy. Policie České republiky naši společnost chrání. Totéž můžu říci i o ozbrojených složkách armády, kdy tito lidé musí projít velmi náročnou psychickou i fyzickou zkouškou. Toto povolání je hodně náročné, jelikož své vlastní životy nasazují každý den. Pro můj výzkum a získání diagnostiky agresivity a osobnosti jsem využila metodu dotazníků.

Vím, že vyplňování dotazníků je pro mnohé velmi otravné a zatěžující, ale nemyslela jsem, že to bude pro některé příslušníky ozbrojených složek tak náročné či obtěžující. Na odevzdání všech vyplněných dotazníků jsem čekala 14 dní. Když porovnáme komunikaci s jednotlivými příslušníky, spolupráce s vojáky byla podstatně lepší než s příslušníky policie. Heslo, kterým by se měli příslušníci řídit, a to heslo zní „pomáhat a chránit“, nepatří u některých do každodenního života. Při návštěvě armády s požadavkem na vyplnění dotazníků jsem se setkala se vstřícností a s tolerantním přístupem. Komunikace s jednotlivci v armádě byla bezproblémová, k požadavku se postavili s ochotou. Diplomatické jednání přineslo brzký návrat vyplněných dotazníků.

S opačným přístupem jsem se setkala při vyplňování dotazníků u příslušníků policie. Ihned na počátku se objevily připomínky, proč zrovna oni by měli být zařazeni do výzkumu. Ochotnější byli až poté, jakmile zjistili, že dotazníky jsou anonymní. Po celou dobu komunikace ukazovali svou mrzutost a nespokojenost s tím, že dotazníky jsou rozsáhlé a oni nemají přílišný zájem je vyplňovat.

Snažila jsem se poukázat na vybrané složky agresivity, přičemž u AČR jasně převažuje verbální agrese s hodnotou VS 103,18. Naopak nejnižší vypočítané skóre je u těchto ozbro-

jených složek negativismus, který nám dává VS 34. Můžeme vidět i rozdíl mezi složkami fyzická agrese a nepřímá agrese, kde je vyhodnoceno, že nepřímá agrese (zlomyslné klepy, náhlé výlevy vzteku) je o něco vyšší než fyzická agrese (rvačky, násilí proti osobám).

U příslušníků policie jsem vyhodnotila, že převažuje složka verbální agrese v hodnotě VS 106,26. Naopak nejnižší skóre u ozbrojených složek PČR byl negativismus, který nám ukazuje VS 40. Vysoké VS je i u nepřímé agrese (zlomyslné klepy, náhlé výlevy vzteku), což můžeme srovnat i s další složkou agresivity, a to je iritabilita. Iritabilita s VS 69,16 je o něco nižší než zmíněná nepřímá agrese.

V armádní skupině převládá svědomitost, které má 645 bodů. Neuroticismus má v grafickém znázornění nejnižší počet bodů, a to 221, tudíž z Grafu 3 vyplývá, že u státní skupiny AČR převládá spíše pozitivní stránka než ta negativní.

Nejvíce zastoupenou dimenzí osobnosti je u PČR svědomitost, která převládá s 608 body. Neméně zastoupenou složkou je zde neuroticismus. Z výzkumného šetření a vyhodnocení dat tedy jasně vyšlo, že svědomitost je vyšší než neuroticismus.

Je také vidět, že se obě ozbrojené složky shodují v iritabilitě (69,16), což ale nemůžeme říct u fyzické agresivity, kde je viditelný značný rozdíl. AČR dosáhla v dimenzi agresivity VS 74,00, PČR nižší VS, což je 56,00. Velký rozdíl nacházíme i u položky pocit viny, u níž u AČR bylo vyhodnoceno 30,80 a u PČR 52,80. U PČR je jedna dimenze agresivity vyšší než u AČR, kde převládá u PČR verbální agrese (106,25) než u ozbrojených složek AČR (103,18) ve VS. Srovnání těchto dvou složek je viditelně jasné. S vyšším VS je AČR, u níž převládá nejvíce fyzická agresivita, nepřímá agrese a verbální agrese.

Vyhodnocením bylo zjištěno, že při hodnocení osobnostních charakteristik vyšla jinak skupina příslušníků Armády České republiky.

ZÁVĚR

Nacházíme se v době, která přináší čím dál více agresivity do naší společnosti. Proto i naše bakalářská práce byla věnována tomuto tématu. V první řadě jsme se snažili tuto problematiku přiblížit. Začátek bakalářské práce se zabýval objasněním pojmu osobnost lidského jedince, ale také ukázal pohled na teorie osobnosti a jednotlivé koncepty českých i zahraničních autorů. Následující kapitola byla již zaměřena na samostatnou agresivitu. Zde se objevilo nejen její vymezení, ale také její druhy a formy. Souvisejícím pojmům jako je agrese, hněv a zlost, ale také vztek a frustrace, byly věnovány samostatné podkapitoly. V naší práci jsme se také zabývali agresivitou jako sociálně patologickým jevem a snažili jsme se objasnit příčiny a ukázat na projevy agresivity. Profese, které mohou být spjaté s agresivitou a také to, který dotazník lze použít na její měření, nám uzavírají teoretickou část.

Data, která byla získána v praktické části, byla získána pomocí anonymního dotazníku. Jako cílenou skupinu mého zkoumání jsem si vybrala Policii České republiky a Armádu České republiky. V mé práci jsem ověřovala otázku: Vyskytuje se v těchto profesích i přes náročný výběr lidí agresivita? Jakou na ně má vliv odloučení nebo vypjatá služba? Výzkumný soubor tvořily dvě ozbrojené složky. První skupinou bylo policejní oddělení Vizovice a Slavičín a druhou skupinou 153. ženijní prapor Olomouc. Výběr konkrétního výzkumného souboru spočíval v mém přesvědčení, že tito státní zaměstnanci ozbrojených sil v sobě skrývají větší míru agresivity než většina jiných povolání. Souvisí to s výkonem každodenní práce a setkávání se s negativními vlivy společnosti, jako je např. řešení problémů spojených s porušováním zákonů, předpisů apod.

Výzkumný soubor tvořilo celkem 36 respondentů, z toho bylo 18 příslušníků PČR a 18 příslušníků AČR. Tohoto testování se zúčastnil velmi nízký počet žen. Na základě výzkumu bylo zjištěno, že u příslušníků armády převažuje verbální agrese, stejně jako u příslušníků policie. Praktická část nám jasně ukázala, že u příslušníků AČR převládají určité osobnostní charakteristiky než u příslušníků PČR. I ve výzkumné části agresivity se ukázalo, že vyšší agresivita se projevuje u příslušníků PČR než je tomu u příslušníků AČR. Tudíž z výzkumné části vyplývá, že Armáda České republiky je na tom lépe jak po stránce osobnosti, tak po stránce agresivity.

Závěrem lze říci, že práce policie nebo vojenská služba není vůbec lehká. Vyžaduje nejen vysoké pracovní nasazení, ale také nutnost se umět vyrovnat s různými problémy, které mohou vyvolat agresivní chování nejen u společnosti, ale především u příslušníků ozbrojených skupin samotných.

Víme, že jsem v rámci empirické části nepokryla všechny strany problematiky, ale naše zjištěné výsledky mohou posloužit jako informace pro další výzkumy.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- Agresivita-zdravě.cz [online]. 1999 – 2015 © [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://agresivita.zdrave.cz/>
- BOROŠ, Július, 2002. *Úvod do psychologie*, vyd. Trenčín: IRIS, 2002. ISBN 80-89018-35-1
- BOROŠ, Július, 2002. *Úvod do psychologie*, vyd. Trenčín: IRIS, 2002. ISBN 80-89018-35-1
- BUŽGOVÁ, Radka a Ilona PLEVOVÁ, 2011. *Ošetrovatelství I.* 1. vyd. Praha: Grada, 285 s. Sestra. ISBN 978-802-4735-573.
- CAKIRPALOGLU, Irena, 2012. *Úvod do psychologie osobnosti*. Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4033-1.
- DĚDINA, Jiří, 2007. *Management a moderní organizování firmy*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, 324 s. ISBN 978-80-247-2149-1.
- DRAPELA, Victor J. 2003. *Přehled teorií osobnosti*. 4. vyd. Překlad Karel Balcar. Praha: Portál, 175 s. ISBN 80-717-8766-3.
- FISCHER, Slavomil, 2009. *Sociální patologie*. vyd. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2781-3.
- HALL, Calvin. S, 1997. *Úvod do teorií osobnosti*. vyd. Bratislava: Media Trade, 1997. ISBN 80-08-00994-2.
- HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ, 2009. *Psychologický slovník*. Vyd. 2. Praha: Portál, 774 s. ISBN 978-807-3675-691.
- Healthline.com, © 2005 – 2015. *What Is Aggressive Behavior?* [online]. [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <http://www.healthline.com/health/aggressive-behavior#Overview1>
- KAST, Verena, 2010. *Hněv a jeho smysl: podněty k sebezvoji*. Vyd. 1. Překlad Petr Babka. Praha: Portál, 199 s. Spektrum (Portál). ISBN 978-80-7367-760-2.
- KOHOUTEK, Rudolf, 2008. *Dějiny psychologie pro pedagogy*. vyd. Copyright, 2008. ISBN 978-80-210-4540-8.
- KŘIVOHLAVÝ, Jaro, 2004. *Jak přežít vztek, zlost a agresi*. Vyd. 1. Praha: Grada, 154 s. ISBN 80-247-0818-3.
- KUČERA, Dalibor, 2013. *Moderní psychologie: hlavní obory a témata současné psychologické vědy*. Vyd. 1. Praha: Grada, 213 s. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4621-0.

- LAHNEROVÁ, Dagmar, 2012. *Asertivita pro manažery: jak využít pozitiva asertivní komunikace k dosažení svých cílů*. 2. rozš. vyd. Praha: Grada, 186 s. Komunikace. ISBN 978-80-247-4406-3.
- LÁTALOVÁ, Klára, 2013. *Agresivita v psychiatrii*. Vyd. 1. Praha: Grada, 235 s. Psyché (Grada). ISBN 978-802-4744-544.
- MARTÍNEK, Zdeněk, 2009. *Agresivita a kriminalita školní mládeže: druhy agresí, přístupy k agresivnímu chování, poruchy chování, šikana*. Vyd. 1. Praha: Grada, 152 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-802-4723-105.
- MIKŠÍK, Oldřich, 2007. *Psychologie teorie osobnosti*. vyd. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1312-3
- NAKONEČNÝ, Milan, 1995. *Psychologie osobnosti*. vyd. Praha: Academie Praha, 1995. ISBN 80-200-06281.
- Ori.org, [2015]. *Possible Questionnaire Format for Administering the 50-Item Set of IPIP Big-Five Factor Markers* [online]. [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: http://ipip.ori.org/New_IPIP-50-item-scale.htm
- PONĚŠICKÝ, Jan, 2004. *Agrese, násilí a psychologie moci*. Vyd. 1. Praha: Triton, 226 s. ISBN 80-725-4593-0.
- ROUSSEL, André, 1994. *Filozofický slovník*. vyd. Praha: EWA EDITION, 1994. ISBN 80-85764-07-5.
- ŘÍČAN, Pavel, 2010. *Psychologie osobnosti: obor v pohybu*. 6., rev. a dopl. vyd. Praha: Grada, 208 s. Psyché (Grada). ISBN 978-802-4731-339.
- SLAMĚNÍK, Ivan, 2008. *Sociální psychologie*. vyd. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1428-8.
- SMĚKAL, Vladimír, 2009. *Pozvání do psychologie osobnosti: člověk v zrcadlení vědomí a jednání*. 3., opr. vyd. Brno: Barrister. ISBN 80-870-2962-3.
- ŠUCHA, Matúš, 2013. *Dopravní psychologie pro praxi: výběr, výcvik a rehabilitace řidičů*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2013, 216 s. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4113-0.
- VYMĚTAL, Štěpán, 2009. *Krizová komunikace a komunikace rizika*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009, 176 s. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2510-9.

KELNAROVÁ, Jarmila a Eva MATĚJKOVÁ, 2014. *Psychologie a komunikace pro zdravotnické asistenty - 4. ročník*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2014, 144 s., iv s. obr. příl. Sestra (Grada). ISBN 978-802-4752-037.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AČR Armáda České republiky

atd. a tak dále

č. číslo

H hypotéza

HS hrubé skóry

např. například

PČR Policie České republiky

Př. n. l. před naším letopočtem

příp. případně

resp. respektive

tab. tabulka

tj. to jest

VO výzkumná otázka

VS vážené skóry

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Rozložení jednotlivých druhů agresivity u AČR	35
Graf 2 Rozložení jednotlivých druhů agresivity u PČR.....	37
Graf 3 Rozložení jednotlivých osobnostních charakteristik u AČR.....	39
Graf 4 Rozložení jednotlivých osobnostních charakteristik u PČR	41
Graf 5 Porovnání dimenzí agresivity u státních složek AČR a PČR	43
Graf 6 Porovnání osobnostních charakteristik u státních složek AČR a PČR	44

SEZNAM TABULEK

Tab. 1 Rozdělení respondentů dle pohlaví a vzdělání	29
Tab. 2 Četnosti u AČR	30
Tab. 3 Četnosti u PČR	31
Tab. 5 Rozložení jednotlivých druhů agresivity u jednotlivých respondentů AČR	36
Tab. 6 Rozložení jednotlivých druhů agresivity u jednotlivých respondentů PČR	38
Tab. 7 Rozložení osobnostních charakteristik u jednotlivých respondentů AČR	40
Tab. 8 Rozložení osobnostních charakteristik u jednotlivých respondentů PČR	42

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I Informovaný souhlas

Příloha P II Inventář B-D-I

Příloha P III NEO PIR inventář

PŘÍLOHA P I: INFORMOVANÝ SOUHLAS

Dobrý den, jsem studentkou Speciální pedagogiky na Univerzitě Palackého v Olomouci. V rámci výzkumného šetření, které je součástí mé bakalářské práce, bych Vás chtěla požádat o vyplnění dvou dotazníků zaměřených na osobnost a její charakteristiky. Oba dotazníky jsou anonymní a výstupy budou využity pro vědecké účely. Prosím Vás o pečlivé vyplnění jednotlivých položek.

Děkuji Vám za Váš čas a energii, kterou jste vyplněním věnovali.

Soňa Hašpicová

Informovaný souhlas

Svým podpisem stvrzuji, že se dobrovolně účastní tohoto výzkumného šetření a jsem detailně informován/a o jeho průběhu.

.....

Zdroj informovaného souhlasu: vlastní zpracování

PŘÍLOHA P II: INVENTÁŘ B-D-I

B - D - I

Jméno: _____ dne _____

Instrukce: V tomto dotazníku je uvedena řada tvrzení popisujících některé druhy jednání lidí.
Jestliže si řeknete po přečtení každého tvrzení „ANO, to o mně platí“ — zakroužkujte ANO.
Jestliže si řeknete „Ne, to o mně neplatí“ — zakroužkujte NE.

1. Občas nedokážu zvládnout svoje nutkání ubližovat ostatním ANO — NE 1
2. O lidech, které nemám v lásce, rozšiřuji někdy klipy ANO — NE 2
3. Snadno se rozčímím, ale brzy mě to přejde ANA — NE 3
4. Nepočádá li mě někdo o něco pěkným způsobem, neudělám, co na mě chce ANO — NE 4
5. Zdá se mi, že jsem ochuzován o něco, co mi náleží ANO — NE 5
6. Vím, že lidé o mně rádi mluví za mémi zády ANO — NE 6
7. Když neschvaluji chování svých přátel, dám jim to jasně najevo ANO — NE 7
8. Když jsem náhodou někdy podváděl, trpěl jsem silnými výčitkami svědomí ANO — NE 8
9. Nikdy nikoho neuhodím. (Protože pro to neshledávám žádný důvod.) ANO — NE 1F
10. Nikdy nebývám natolik dopálený, abych házel předměty ANO — NE 2F
11. Mám vždycky s lidmi trpělivost ANO — NE 3F
12. Když někdo stanoví nějakou zásadu, která se mi nelíbí, svádí mě to, abych ji porušoval ANO — NE 4
13. Zdá se mi, že ostatní mají ve všem větší štěstí než já ANO — NE 5
14. Dávám si pozor na lidi, kteří se ke mně chovají přátelštěji, než jsem od nich čekal ANO — NE 6
15. Často zhlédávám, že s lidmi nesouhlasím ANO — NE 7
16. Někdy mám tak ošklivé myšlenky, že se stydím sám před sebou ANO — NE 8
17. Když mě někdo uhodí, tak se nasmám ANO — NE 1
18. Když jsem navztekaný, třískám dveřmi ANO — NE 2
19. Bývám mnohem více podrážděný, než si lidé o mně myslí ANO — NE 3
20. Chová-li se ke mně někdo pánovitě, dělám právě opak toho co chce ANO — NE 4
21. Když vzpomínám na to, co všechno jsem prožil, nemohu se ubránit pocitu rozmrzelosti ANO — NE 5
22. Je mnoho lidí, kteří mě podle všeho nemají rádi ANO — NE 6
23. Když se mnou lidé nesouhlasí, dostávám se s nimi do rozepře ANO — NE 7
24. Kdo se otevírá při práci, musí mít velké pocity viny ANO — NE 8
25. Uraží-li někdo mne, nebo mou rodinu, říká si o výprask ANO — NE 1
26. Nikdy nedělám kanadské šertiky ANO — NE 2F
27. Pění mi krev, když si ze mne někdo dělá legraci ANO — NE 3
28. Když mne někdo sekýruje, dám si na čas — jen abych mu ukázal ANO — NE 4
29. Skoro každý den se setkávám s někým, kdo je mi protivný ANO — NE 5
30. Zdá se mi, že řada lidí, kteří na mne žárlí ANO — NE 6
31. Vyžadují, aby lidé respektovali má práva ANO — NE 7
32. Sklíčuje mne, že jsem udělal málo pro své rodiče ANO — NE 8
33. Lidé, kteří člověka ustavičně obtěžují, koledují si o jednu do nosu ANO — NE 1
34. Když mám zlost, jsem rozmrzelý ANO — NE 2
35. Když se mnou někdo jedná nespravedlivě, nadám se tím otrávit ANO — NE 3F
36. Když se někdy stane, že se na někoho rozhněvám, přestanu pro mne existovat ANO — NE 4
37. Někdy mě šírá žárlivost, třebaže to nedávám na sobě znát ANO — NE 5

38. Někdy mám pocit, že se mi lidé posmívají.	ANO	—	NE	8
39. Nepoužívám „sliných slov“, ani když mě někdo roziíbí.	ANO	—	NE	7F
40. Dělá mi starost, zda mi bude odpuštěno, čím jsem se kdy provinil.	ANO	—	NE	8
41. Málokdy vracím ránu; dokonce ani tehdy, uhoď-li mě někdo první.	ANO	—	NE	1F
42. Když není po mém, bývám nevrlý.	ANO	—	NE	2
43. Někdy mě lidé obtěžují už jen tím, že jsou kolem mne.	ANO	—	NE	3
44. Nemám člověka, kterého bych přímo nenáviděl.	ANO	—	NE	5F
45. Mým heslem je „nikdy nedávám cizím lidem“.	ANO	—	NE	6
46. Když mě někdo obtěžuje, jsem s to říci mu, co si o něm myslím.	ANO	—	NE	7
47. Dělán mnohé věci, které mi potom způsobují výčitky svědomí.	ANO	—	NE	8
48. Když se doopravdy rozruším, jsem s to někoho zláskovat.	ANO	—	NE	1
49. Od svých deseti let jsem neměl nikdy výbuchy zlé nálady.	ANO	—	NE	2F
50. Často si připadám jako sud prachu, který má už-ú- vybuchnout.	ANO	—	NE	3
51. Kdybych dal lidem najevo, co cítím, byl bych považován za člověka, se kterým se dá těžko vyjít.	ANO	—	NE	5
52. Často bych rád věděl, jaký skrytý důvod může někdo mít, udělá-li pro mne něco dobrého.	ANO	—	NE	6
53. Když na mne někdo řve, řvu na něj taky.	ANO	—	NE	7
54. Nepodaří-li se mi něco, dělám si kvůli tomu výčitky.	ANO	—	NE	8
55. Dostávám se občas do rvačky.	ANO	—	NE	1
56. Vzpomínám si, že jsem měl takovou zlost, že jsem popadl, co bylo po ruce a rozbil jsem to.	ANO	—	NE	2
57. Někdy jsem hašteřivý (tj. hádám se pro drobnosti).	ANO	—	NE	3
58. Občas mám pocit, že je ke mně osud nespravedlivý.	ANO	—	NE	5
59. Myslíval jsem si, že většina lidí mluví pravdu, ale teď vím, že to tak není.	ANO	—	NE	6
60. Když se rozruším, říkám ošklivé věci.	ANO	—	NE	7
61. Ukřivdím-li někomu, pronásledují mě výčitky svědomí.	ANO	—	NE	8
62. Kdybych se měl uchýlit k fyzickému násilí, abych obhájil svoje práva, samozřejmě to udělám.	ANO	—	NE	1
63. Někdy projevuji svou zlost boucháním do stolu.	ANO	—	NE	2
64. Někdy bývám trochu hrubý k lidem, kteří se mi nelíbí. (Nedovedu se v tom přemoci).	ANO	—	NE	3
65. Nemám takové nspřátele, kteří by si skutečně přáli ublížovat mi.	ANO	—	NE	6F
66. Nedokázal bych někoho odkázat do patřičných mezí, i kdyby to potřeboval.	ANO	—	NE	7F
67. Mám často pocit, že jsem nevedl správný život.	ANO	—	NE	8
68. Setkal jsem se s lidmi, kteří mě zahnali tak daleko, že jsme se začali bít.	ANO	—	NE	1
69. Všední věci nad nimiž se druzí lidé rozčilují, mne nechávají klidným.	ANO	—	NE	3F
70. Obvykle nemám pocit, že by se lidé snažili mě zlobit nebo urážet.	ANO	—	NE	6F
71. Často pronáším hrozby, které nemíním doopravdy.	ANO	—	NE	7
72. Když se přu, mám sklon zesilovat hlas.	ANO	—	NE	7
73. V poslední době jsem nějaký nabručený.	ANO	—	NE	3
74. Obvykle skrývám své špatné mínění o jiných.	ANO	—	NE	7F
75. Raději nějakou věc uznám, než abych se kvůli ní hádal.	ANO	—	NE	7F

Zdroj dotazníku: podklad od vedoucí práce

PŘÍLOHA P III: NEO PIR INVENTÁŘ

INVENTÁŘ

NEO pětifaktorový osobnostní inventář

M. Hřebíčková, T. Urbánek (podle NEO Five-Factor Inventory P. T. Costy a R. R. McCrae)

Jméno:

Věk:

Pohlaví: ☐ muž ☐ žena

Datum:

Inventář obsahuje 60 výpovědí, kterými byste mohli popsat sami sebe. Přečtěte si pozorně každou výpověď a posuďte, do jaké míry Vás vystihuje. Svoji odpověď označte křížkem X na připojené škále čísel:

①	②	③	④	
vůbec nevystihuje	spíše nevystihuje	neutrální	spíše vystihuje	úplně vystihuje
výpověď Vás vůbec nevystihuje	výpověď Vás spíše nevystihuje	ani výstižná ani nevýstižná výpověď	výpověď Vás spíše vystihuje	výpověď Vás úplně vystihuje

Jednotlivé výpovědi nelze posuzovat ani jako správné ani jako nesprávné, a proto není možné dosáhnout dobrých nebo špatných výsledků.

Pracujte prosím pozorně a po vyplnění zkontrolujte, zda jste posoudili každou výpověď.

Pokud se rozhodnete změnit svou odpověď, označte nově zvolené číslo opět křížkem a navíc je i výrazně podtrhněte.

Před tím, než začnete odpovídat, vyplňte prosím údaje v záhlaví této strany.

N
E
O
P
S

0	1	2	3	4
vůbec nevystihuje výpověď Vás vůbec nevystihuje	spíše nevystihuje výpověď Vás spíše nevystihuje	neutrální ani výstižná ani nevýstižná výpověď	spíše vystihuje výpověď Vás spíše vystihuje	úplně vystihuje výpověď Vás úplně vystihuje

	Nakolik mě vystihuje tato výpověď?				
	vůbec nevystihuje				úplně vystihuje
1. Obvykle si nedělám starosti.	0	1	2	3	4
2. Mám rád(a) kolem sebe mnoho lidí.	0	1	2	3	4
3. Neraď(a) ztrácím čas denním sněním.	0	1	2	3	4
4. Snažím se být zdvořilý(á) ke každému, s kým se setkám.	0	1	2	3	4
5. Svě věci udržuji v pořádku a čistotě.	0	1	2	3	4
6. Často se cítím horší než ostatní.	0	1	2	3	4
7. Snadno se rozesměji.	0	1	2	3	4
8. Neměním vyzkoušené způsoby, jak něčeho dosáhnout.	0	1	2	3	4
9. Často se dostanu do sporu se svou rodinou nebo spolupracovníky.	0	1	2	3	4
10. Svůj čas si dovedu dobře zorganizovat tak, abych vyřídil(a) všechny nutné záležitosti.	0	1	2	3	4
11. Pokud jsem vystaven(a) velkému stresu, mám občas pocit, že se zhroutím.	0	1	2	3	4
12. Nepovažuji sám (sama) sebe za příliš veselého (veselou).	0	1	2	3	4
13. Jsem fascinován(a) motivy, které nalézám v umění a v přírodě.	0	1	2	3	4
14. Někteří lidé si o mně myslí, že jsem sobecký(a) a egoistický(a).	0	1	2	3	4
15. Nejsem příliš systematickým člověkem.	0	1	2	3	4
16. Málokdy se cítím osamělý(á) nebo smutný(á).	0	1	2	3	4
17. Velmi rád(a) se bavím s jinými lidmi.	0	1	2	3	4

	Nakolik mě vystihuje tato výpověď?				
	vůbec nevystihuje				úplně vystihuje
18. Je zbytečné, aby člověk naslouchal rozdílným názorům, protože si z nich stejně nedovede žádný vybrat.	0	1	2	3	4
19. Raději bych s ostatními spolupracoval(a), než soupeřil(a).	0	1	2	3	4
20. Pokouším se o splnění všech svěřených úkolů s maximální svědomitostí.	0	1	2	3	4
21. Často se cítím napjatý(á) a nervózní.	0	1	2	3	4
22. Jsem rád(a) tam, kde se něco děje.	0	1	2	3	4
23. Poezie na mě má malý nebo žádný účinek.	0	1	2	3	4
24. Vůči záměrům druhých jsem nedůvěřivý(á) a rezervovaný(á).	0	1	2	3	4
25. Mám přesně vymezené cíle a pracuji systematicky na jejich dosažení.	0	1	2	3	4
26. Někdy se cítím zcela bezcenný(á).	0	1	2	3	4
27. Raději bývám sám (sama) než ve společnosti.	0	1	2	3	4
28. Mám-li možnost, rád(a) si dávám nová nebo cizokrajná jídla.	0	1	2	3	4
29. Když to člověk dovolí, tak ho ostatní lidé zneužijí pro své cíle.	0	1	2	3	4
30. Promarním mnoho času, než se pustím do práce.	0	1	2	3	4
31. Málokdy pocítím strach nebo úzkost.	0	1	2	3	4
32. Často mám pocit, že překypuji energií.	0	1	2	3	4
33. Málokdy si u sebe povšímnu nálad nebo pocitů vyvolaných okolními vlivy.	0	1	2	3	4
34. Většina lidí, které znám, mě má ráda.	0	1	2	3	4
35. Pracuji tvrdě na dosažení svých cílů.	0	1	2	3	4
36. Často mě rozčílí, jak se mnou lidé jednají.	0	1	2	3	4
37. Jsem radostný, dobře naladěný člověk.	0	1	2	3	4
38. Při řešení závažných životních situací se řídím názory autorit.	0	1	2	3	4
39. Někteří lidé mne považují za chladného (chladnou) a vypočítavého (vypočítavou).	0	1	2	3	4

0	1	2	3	4
vůbec nevystihuje	spíše nevystihuje	neutrální	spíše vystihuje	úplně vystihuje

- 4 -

Nakolik mě vystihuje tato výpověď?

	vůbec nevystihuje				úplně vystihuje
40. Pokud něco slíbím, vždy to dodržím.	0	1	2	3	4
41. Pokud se něco nedaří, až příliš často se tím nechávám odradit a mám pocit, že to vzdám.	0	1	2	3	4
42. Nejsem příliš optimistický(á).	0	1	2	3	4
43. Při čtení poezie či pohledu na umělecké dílo mi někdy naskakuje husí kůže a pocívuji mrazení.	0	1	2	3	4
44. Ve svých postojích jsem tvrdošíjný(á) a neústupný(á).	0	1	2	3	4
45. Někdy na mne není takové spolehnutí, jaké by mělo být.	0	1	2	3	4
46. Málokdy jsem smutný(á) a depresivní.	0	1	2	3	4
47. Často žiji v rychlém tempu.	0	1	2	3	4
48. Nemám zájem hloubat o podstatě světa nebo smyslu existence člověka.	0	1	2	3	4
49. Obvykle se snažím být ohleduplný(á) a citlivý(á).	0	1	2	3	4
50. Jsem výkonný(á) a svou práci vždy zvládnou.	0	1	2	3	4
51. Často se cítím bezmocný(á) a potřebuji někoho, kdo by mi pomohl vyřešit mé problémy.	0	1	2	3	4
52. Jsem velmi aktivní.	0	1	2	3	4
53. Toužím po poznání a vědomostech.	0	1	2	3	4
54. Pokud někoho nemám rád(a), dám to dotyčnému najevo.	0	1	2	3	4
55. Snad nikdy nebudu schopen (schopna) uspořádat si své záležitosti.	0	1	2	3	4
56. Někdy se tak stydím, že bych se nejraději neviděl(a).	0	1	2	3	4
57. Nebaví mě vést druhé lidi.	0	1	2	3	4
58. Často si rád(a) pohrávám s teoriemi nebo abstraktními myšlenkami.	0	1	2	3	4
59. Je-li to nutné, neváhám manipulovat lidmi, abych dosáhl(a) toho, čeho chci.	0	1	2	3	4
60. Usiluji o dokonalost ve všem, co dělám.	0	1	2	3	4

Zdroj dotazníku: Hřebíčková a Urbánek, podklady od vedoucí práce

